

Ernest

- špilajmo si
cejlji den!

*Ernest Škerlak iz Lucove pred skoraj petdesetimi leti.
Svojo zgodbo pripoveduje na zadnji strani.*

**VESTNIKOV
MESEČNIK**

četrtek,
26. avgusta,
1999,
53. številka

*23. septembra bo čisto potihoma prišla zadnja jesen v tem tisočletju.
Pozdravite jo z razkošjem in počakajte na 54. PEN, ki izide 30. septembra.*

PODKAVANJE '99

Redki so kovači in konji

Podkavali konja Marka Ševega iz Vranča vasi.

Ma so konji redkost, retki so kovači in konji včasih na vsaki veliki kmetiji, sedaj pa nadomreščajo tratorjih.

Podkavanje pomagala tudi kovač Allozj Bagoroš iz Vranča vasi.

in frku

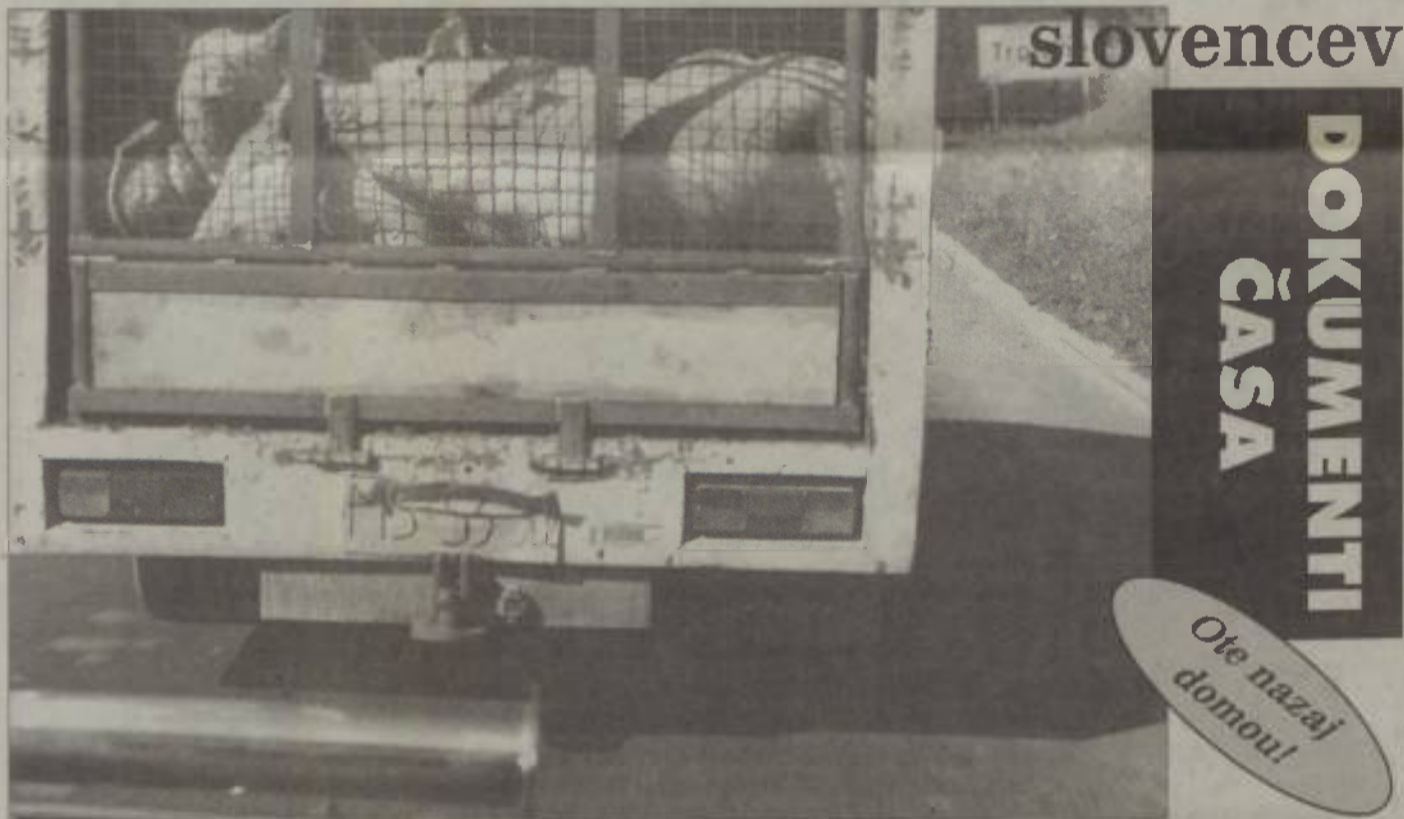
TEPTANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

(KRUTE) USODE

Našemu sodelavcu, pentutarju FRBU, se je med nedavnim dopustom (in to vpricho žene) zgodila nezaslišana krivica. Kot je mogoče razbrati s fotografije, gre za klasično teptanje dopisnikovih pravic. Anonimna (a mišičasta) agresorka je FRBOVO glavo zamenjala za nogometno žogo - šport, ki ga je izbrala, je vrlemu dopustniku sicer tudi prirasel k srcu, a ne tako zelo, da bi trpel tovrstno mučenje. Kdove, koliko časa se bo še lahko upiral ... FRBO

Pomurske svinje v želodce zahodnih

slovencev

DOKUMENTI
ČASA

Ote nazaj domou!

O tem, da Slovenci uvažajo poceni svinje iz drugih držav, domačega kmeta pa s tem uničujejo, v Regiji več ne govorimo. Ker je preprosto zaman.

A se ti isti Slovenci (pravijo, da se SLO zahod in vzhod lomita na trojanskem klancu, v prihodnje pa se bosta v tamkajšnjem predoru) vendarle raje mastijo s pravo domačo prekmursko ali prleško šunko kot s tisto z umetnega zahoda, ko nikoli ne veš, katere vrste kemikalij si požrl ...

Fotoreporter STRTO je pošiljki naših pujsov v srčko dežele vdano in vneto sledil vse od začetka. Na sprožilec pa je pritisnil prav v trenutku, ko je konvoj prispel na trojanski klanec.

Bogve, kje so zdaj uboge pare, tolsti štirinožci - na fotografiji jim je sicer malo tesno v prikolicí, a so vsaj še živi ... Foto: STRTO

NAŠE KRAVE V SAHARSKEM PESKU

Se pes lejko crkne doma, ges pa nemren!

Po pujsih se krave! Potem ko smo v Pentutah že razkrili svinjsko resnico o Sloveniji, imamo priložnost, obvestiti vas tudi o kravjih zdrahah. Še prej kot regijske svinje so se tudi krave (za njimi pa še biki) odločile, da vzamejo pot pod noge - če nam ni živeti v naši Regiji, so rekle, pa gremo na jug, kjer bomo v miru hirale in umrle (kar bi se jim ob ubijajoči slovenski kmetijski politiki zgodilo tudi v rojstni vasi). In so se odpravile v daljno Saharo, puščavo vseh puščav. Kako se tam počutijo naše Šeke, Roze, Minke, Liske in kar je še lepih govejih imen, vam pove fotografija dopisnika Pentut iz Afrike MITJE FICKA iz G. RADGONE. MIFI

Še ga bomo (pili in jedli)!

GENERACIJE

-Prva je kuhar'ca, druga je kelnar'ca ...- so med drugim EMILI LOVENJAK HORVAT ob 15 obletnici lokala Pri Emili zapeli ZAVRŠKI FANTJE. Zakaj ne, če znana soboška gostinka obvlada oba poklica, za katera se je izučila v Radencih. Sicer pa Pentute brez skrivnih virov (ker je to splošno znano) lahko zapišejo, da je Emila ena najznamenitejših regijskih osebnosti iz te branže. Zato se pridružujejo čestitkam ob 35 letih njenega dela. Za kroniko pa malce porumenela fotografija, kjer je Emila z očetom Francem in mamo Emilijo, dodajamo pa ji še aktualni posnetek hčerk - dvojčic Daniele in Franje. LIPEN

Oaj, kak so lüšni!

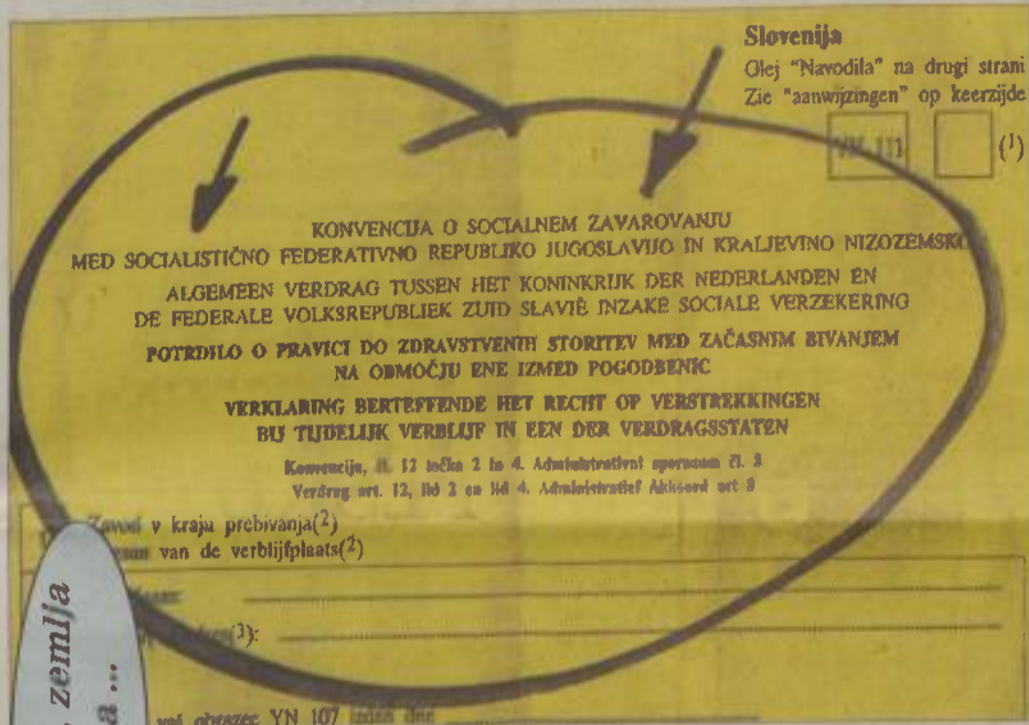
SPOMINI Ni brkov, ni predsednikovanja!

Dobro poučeni so že v času nastajanja fotografije (po »zgodovinski« zmagi beltinskih »žutih«, ki jim je tudi letos omogočila nastopanje v družini najboljših SLO nogometnih ekip) vedeli povedati, da z brki, ki jih gospa brije ob komentarju VILJA RESNIKA (kdo ve, ali je tudi on resnice pesnik), odhaja tudi PREDSEDNIK. In res je šel. MARJAN MAUČEC je spet predvsem podjetnik, podobno kot se je pred njim umaknil VIKTOR KETLER. Prihaja predsedniška era »Švicarja« ADIJA ERJAVCA. Začelo se ni najbolje, a do konca žogobrcarske sezone in s tem ocenjevanja doseženega je še daleč.

Moji brki so nej mrki!

FRBO

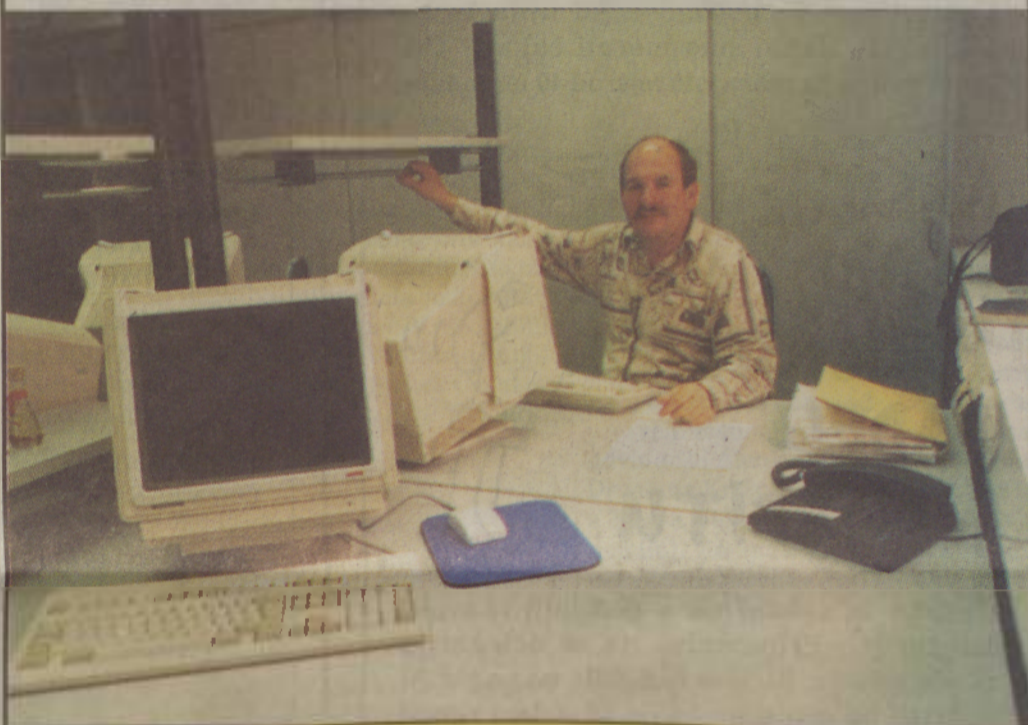
IZ SLOVENIJE V DEŽELO TULIPANOV LE KOT JUGOSLOVANI

Jugoslavija, zemlja mog sna ...

Že res, da je let samostojne slovenske dežele zgolj za drugi razred osnovne šole (če ne štejemo devetletke!), pa vendar je osem let po pentutarskem prepričanju dovolj, da naključni potnik na Nizozemsko ne potrebuje obrazcev, na katerih namesto REPUBLIKA SLOVENIJA še vedno piše SOCIALISTIČNA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA!

Jože graj od Vestnika med podjetnike

Šnofajte bencin, nej pa tiskarsko barvo!

Če ne bi bila pentutarska stran, ne bi bilo za verjeti (zdaj pa tudi ni ...): specialist za (pred)šolske teme in avtor številnih reportaž iz madžarskega Porabja ter sodelavec Pentut JOŽE GRAJ (BISTRičAN), zapušča novinarske vode. Prav čudno, če vemo, da je svojo pot začel že daljnega leta 1972 in da pravijo, da ta poklic človeka zastrupi za vse življenje. Kaj ga je napeljalo, da se je že po Abrahamu spustil v novo dejavnost - v domačem kraju kani popravljati (pokvarjene!) avtomobile -, ni jasno nikomur, domači pa se le zadovoljno muzajo. Kot bi želeli reči, da je odločitev skupna, družinska - očitno bo med drugim šlo tudi za boljši zaslužek.

Seveda smo o presenetljivi odločitvi želeli povprašati tudi novopečenega avtomehnika, pa so nas dobro obveščeni poučili, da si trenutno nabira novih moči (in izkušenj) v italijanski Monzi, kjer se je priključil testiranju nekaterih novih tipov vozil, ki jih bo servisiral. Šušlja se, da gre za ekskluzivne modele, ki jih bo kmalu mogoče videti (in voziti) tudi v Regiji - poskusno pa že prav kmalu - ob koncu radgonskega kmetijskega sejma!

Sejem še vedno traja!

POPIVANJA

Redko se Pentute odločijo biti vzgojne, ker v redakciji mislimo, da smo v naši državi že tako dovolj vzgajani in nadzorovani. Z vseh strani! Pa vendar je čas kmetijskega sejma v mestu zlate penine obdobje, ko velja opozoriti, da je vino res sladko in lepo teče po grlu, da pa je prav zdaj tudi največja gneča na regijskih cestah. Nesreč je že več kot preveč, zakaj bi tvegali z maligani! foto: SIPE

Pijte in ne vozite ali vozite in ne pijte!

KARIERE

KOMpenTAR

Ondan so, saj se še spomnite, hrupno odprli obvoznico pri Lendavi. Predsedujoči v vladi Marjan nam je prišel sporočiti, da nam Slovenija podarja to obvoznico ob 80. obletnici priključitve. Tam je bil tudi resorni minister. Pa poslanci. Župani. Madžari in Slovenci. In vsi skupaj so se po otvoritvi zapeljali v dolgovaški lovski dom na bograč in županov sod vina.

Ravno ob tem prehodu z otvoritve na jedačo in pijačo sem se pripeljal pred znameniti »rondo«, kot se zdaj reče križišču med novo obvoznico na črti Lakoš-mejni prehod v Dolgi vasi in Mostje-Lendava. Jaz sem se pripeljal iz soboške strani, torej iz Mostja.

Policista na motorju sta ustavila promet iz naše smeri, dokler se stotine avtomobilov z nove obvoznice niso odpeljale proti mestu, na katerem naj bi torej proslavili novo pridobitev.

Počakal sem, saj mi drugega ni preostalo, potem pa, ko sta se nas policista končno usmilila, sem storil nezaslišano dejanje. Ustavil sem se pri enem od njiju in ga povprašal: Zakaj smo morali čakati? Odgovor mladega moža (starejši od 40 let so tako

KAKO JE
MLADI
POLICIST
PADEL
NA IZPITU

ali tako že skoraj vsi v pokoju): »Zaradi delegacije!« Pripomnim, da so delegacija kvečjemu trije, štirje avtomobili, ne pa vsi, ki so prišli na otvoritev, in da je sistem rondo končno ravno zato in tako narejen, da nima prednosti nihče, ampak imaš prednost tisti hip, ko pripelješ na rondo, drugi pa te morajo počakati.

Sitna občanska para, ki si je upala polemizirati z oblastjo, ga je kajpada vznejevoljila, zato je debato zelo na kratko končal: »Če jaz ustavim promet in zahtevam, da počakate, boste pač počakali!«

Ni se mi več ljubilo prerekati z mladeničem in sem se raje odpeljal. Razmišljam pa, ali so stvari res tako enostavne in premočrtne, kot si on in verjetno še mnogi njegovi kolegi zamišljajo. Ali lahko res meni nič, tebi nič ustavijo promet in se jim ne zdi vredno občanu (meni) niti pojasniti, na kakšni osnovi so to storili. Ker ton najinega takratnega pogovora ni bil tak, da bi mi to takrat omogočil, mladeniču in njegovim kolegom zdaj sporočam na ta način: poklic, ki ste si ga izbrali, je lep, a naporen. Ste v službi občanov in države. In to v natanko tem vrstnem redu.

In policijo plačujemo iz proračuna, torej iz davkov. Zato morate za vsako svojo potezo na terenu vedeti, zakaj, na podlagi česa ste se zanj odločili, in občanom tudi pojasniti, če vas vprašajo, sicer bodo zatrevanja tistih, ki vodijo slovensko policijo in tudi to na območju Pomurja, da si prizadevajo za čimboljše sodelovanje med policisti in občani, le pravljice za majhne otroke. Na teh majhnih, konkretnih zgodbicah, ko se želim pogovarjati z Vami, ko želim pojasniti, ne da bi bil v postopku, se kaže resnost vaših dobrih namer.

Takrat tisto soboto ste na rondoju na tem izpitu padli.

MARJAN
DORA

SEZNAM BOGATIH
PREKMURCEV
RAZVNEL DUHOVE

Malokaj je v deželi Sloveniji zastoj, konec koncev so tudi zakonitosti kapitalizma take, da je zastojkarstvo stvar preteklosti. Ampak časnik SLOVENSKI DELNIČAR zaide v vsako gospodinjstvo in zanj ni potrebno posebej plačati. Zato je tamkaj objavljeni seznam najbogatejših Prekmurcev dvignil ogromno prahu, za točilnimi mizami in po ulicah pa je v času kislih kumaric spet kost več. Za glodanje seveda ...

Osvežimo si spomin in še enkrat prepíšimo rahlo
konfuzen seznam 26 »posvečenih«:

Družina SLAVIČ, konjenišvo
Stanko POLANIČ, podjetnik, Interling
Štefan PAVLINJEK, Kovinoplastika, Roto
Darko PEJNOVIČ,
direktor ABC Pomurke International
Ludvik MARIČ, podjetnik in zastopnik ABC P
Stane LOVRENČEC, podjetje KL-Dorma
Ignac RAJH, gostilničar
Vlado MANDIČ, zlatar
Anton SLAVIČ, soboški župan
Jože MADŽAR, direktor KG Lendava
Viktor KETLER, podjetnik, kovinoplastika
Jože TOMPA,
podjetnik, kovinska industrija in lončarstvo
Dragan SALAVEC, podjetnik
Geza FARKAŠ, humorist in podjetnik, Beltinci

Anton RAVNIČ,
direktor, skupina podjetij Interling
Karel KRAJCAR, vodja bencinskega servisa
Rudi HORVAT,
direktor podjetja Saubermacher Süd,
podjetnik
Franc MAUČEC, gostilničar
Marjan MAUČEC, podjetnik, sodarstvo
Jože PAVLINJEK, kovinska industrija
Marjan ERJAVEC, kamnosek
Milan MÖREC, tehnični direktor Murine
tovarne moških oblačil
Jože KOVAČ, direktor Veletrgovine Potrošnik
Karel POJBIČ, direktor podjetja Mlinopek
Franc MAUČEC, steklarstvo
Drago MILIČ, fotograf

MILAN MÖREC

Ne vem, kako sem zadržal na ta seznam. O zadevi me je obvestila hčerka, ker sem bil v času objave seznama bogatih Prekmurcev na morju. Najprej sem mislil, da je vse skupaj čudna šala. Sami lahko presodite o mojem bogastvu: imam počitniško hišo na Vaneči (ko pridem tja gor, je naenkrat konec vseh problemov, misli pa se zbistrijo) in mercedes,

to pa je praktično tudi vse. V banki je ta hip 200 tisočakov minusa, v Soboti in okolici pa bi se dalo najti veliko ljudi, ki so res bogati ali vsaj bogatejši od mene. Morda pa so pri uvrščanju med bogate prišteli tudi proračun NK Mura in vrednost stadiona v Fazaneriji. Potem bi se o bogastvu morda že lahko pogovarjali ...

RUDI HORVAT

Najprej me moti, da so objavili seznam bogatih Prekmurcev, ki je teritorialno zelo omejen, poleg tega pa naj bi bilo v naši regiji kar 26 domnevni bogatašev, medtem ko so v bistveno bogatejših slovenskih regijah samo trije ali štirje. Znano je, da je severovzhod najrevnejši v Sloveniji, kako torej lahko imamo največ bogatih? To si razlagam tako: vse skupaj je narejeno brez strokovnih kriterijev pa tudi iz nevoščljivosti. In dokler bodo tovrstne sezname ustvarjali v Rajhovi gostilni, bo tako, kot je. Če je že kdo hotel resno analizirati razmere, naj bi se tako posla tudi lotil. Osnovni kriterij je verjetno premoženje, ki ga kdo ima, na tem seznamu pa je veliko takih, ki tja ne sodijo. Je pa res, da so tudi taki, ki so za naše razmere res bogati. Zase mislim, da nisem bogataš in da ne sodim med 26 izbranih. Še lastnega avta nimam, ker ga ne potrebujem. O moji firmi pa toliko: ko sem leta '91 poizvedoval o njej, sem dobil naslednjo informacijo: Če bi bilo veliko takih, bi bilo tudi veliko več novih delovnih mest. To pa se mi zdi za našo pokrajino odločilno.

MARJAN
MAUČEC

Ne počutim se kot bogataš, zato je vse skupaj brez veze. Veliko jih je, ki so bogatejši, o seznamu pa mi je povedal Viktor Ketler. Po moje je pravo bogastvo zdravje, pa če te kakšna ženska lepo pogleda. Odkar sem si obril brke, se brijem dvakrat dnevno in to je največ, kar sem si »prislužil« v karieri predsednika NK Potrošnik. Čisto zares pa mislim, da je z materialnim bogastvom v svetu biznisa zelo relativno: več ko tvegaš, več lahko izgubiš. Če imam lastno jahto? Ha, ha, še plavati ne znam čisto dobro, ker sem kmet. Tega me ni sram, saj je dandanes izredno težko kmetovati. Največje bogastvo, ki ga premorem: zdrava kmečka pamet.

IGNAC RAJH

Za seznam bogatašev iz naše pokrajine vem in mislim, da je napisan po načelu »baba rekla - baba kazala«. Ne jemljem ga resno. Vem pa, da se številni znanci in kolegi, ki so na seznamu, zaradi tega žrejo. Po moje ni razloga za žolčne reakcije, konec koncev je lepo, če kaj imaš. Pri omenjenem pisanju pa je vprašljivo, koliko so podatki verodostojni, saj bi jih morala dati davčna uprava, a jih po predpisih ne sme. Šele če si zdrav, imaš osnovo za tisto pravo bogastvo. Pri naši hiši smo si z dolgoletnim delom res prislužili denar za nekaj nepremičnin. A v to sem vložil trideset let dela v zasebnem gostinstvu in še nekaj dodatnih let v takratnem družbenem. Tega me ni sram, me pa jezijo ti mobitel podjetniki, ki čez noč obogatijo, si kupijo luksuzne avtomobile, čez leto in dan pa podjetje spet zaprejo. Zato naj se piše o našem dolgoletnem delu, ne pa da se nas meče v isti koš z omenjenimi.

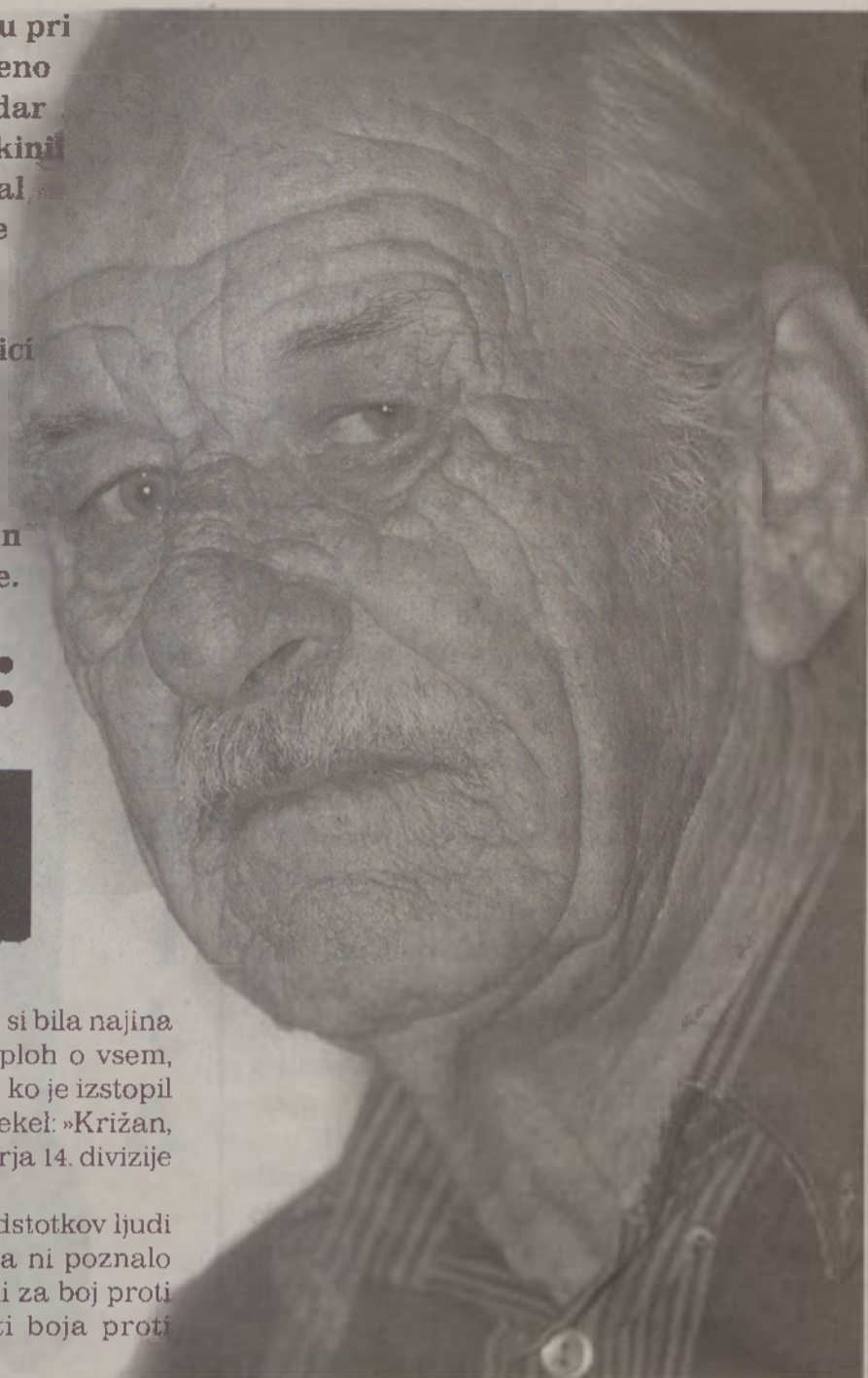

Neki partizan iz moje čete me je lepo prosil, naj ga pustim za tri dni domov, ker mu je mati sporočila, da je potrebno zaklati svinjo, doma pa ni nikogar, ki bi to lahko storil. Seveda sem ga pustil domov, o tem pa nisem obvestil komandirja. Zaradi te »napake« sem bil degradiran. Komisarju Bertlu to ni bilo všeč. To jim ni bilo dovolj, saj so me kazensko premestili skupaj s še nekaj »neposlušnimi« borci iz Belokranjskega odreda v 18. divizijo, ki je bila v Gorskem kotarju.

Ivan Križan se je rodil na Otoku pri Metliki 15. aprila 1924. Predvideno je bilo, da bo postal mesar, vendar je vmes prišla vojna. Uk je prekinil in se odpravil v partizane. Postal je borec, prostovoljec Tomšičeve brigade. »V partizane me nihče ni silil,« rad poudarja. Ognjeni krst je doživel istega leta v okolici Novega mesta.

Leta 1944 je bil premeščen v Belokranjski odred, saj je tamkajšnji teren dobro poznal in dosegel položaj namestnika čete.

Matevž Hace mi je rekel:

»Križan, piši!«

Niso bili nori, da bi se borili proti sebi

Konec leta 1944 je glavni štab naročil, da je potrebno napasti Grosuplje, trdno domobransko gnezdo. Ironija: ko smo bili šele na izhodiščnih položajih in sploh še nismo nameravali napasti, je zaropotalo z vseh strani. Napadli so nas z minometi in topovi - bili smo izdani in so nas razbili! Naša četa se je čez dan vseeno zbrala, in ko se je zmračilo, smo se ponovno pripravili za napad. V nekem trenutku mi je instinkt povedal: »Križan, uleži se!« To sem nemudoma storil. V naslednjem trenutku se je nad mano usula toča krogel ... Ponovno smo bili izdani in ponovno sem ostal živ. Ni izključeno, da je takrat na mene streljal tudi oče Janeza Janše, ki je bil domobranec in je bil takrat zanesljivo tam.

Komisar je imel predavanje o boljšeizmu in prihodnji ureditvi države. Tako je povedal: »Takrat in samo takrat bo družba v redu, ko bo imela vsaka družina partijsko celico. Mali kmet, srednji kmet in kulaki, vse bo kolektivizirano. Mladi partizani kmetje so po predavanju odšli v patroljo in se niso več vrnili. Saj niso bili nori, da bi se borili proti sebi! Verjetno je marsikateri takrat odšel med domobrance.

Dakijev prijatelj

Konec vojne, svobodo sem dočakal kot telefonist pri Glavnem štabu Slovenije v Črnomlju. Posebej dober prijatelj sem bil s Stanetom Semičem - Dakijem in komisarjem 14. divizije Matjažem Hacetom.

Daki je bil poštenjak. Nekoč mi je dal tri dni dopusta, da sem se doma izparil in se tako rešil uši. V znak hvaležnosti sem mu od doma prinesel škatlo italijanskih cigaret.

Tudi Hace je bil poštenjak. Nekoč, to je bilo že precej po vojni, sva se srečala na vlaku in si imela veliko povedati. Takrat je bil partijski sekretar

nekje na Notranjskem. Precej blizu so si bila najina razmišljala o razvoju države in nasploh o vsem, kar se je takrat dogajalo. Ob slovesu, ko je izstopil na svoji postaji, se mi je zazrl v oči in rekel: »Križan, piši!« In to nalogo nekdanjega komisarja 14. divizije sem vzel resno.

Prepričan sem, da je leta 1941 90 odstotkov ljudi poznalo Vatikan, niti 10 odstotkov pa ni poznalo Kominterne. Pa so se vseeno odločili za boj proti fašizmu. Zato ni primerno enačiti boja proti nacizmu in fašizmu s komunizmom.

Leta 1946 sem se demobiliziral in zimo preživel doma. 1. marca 1947 sem šel na Sekretariat za notranje zadeve in prosil zaposlitev. Poslali so me v Maribor na obmejno postajo, od tam pa v Šentilj, na mejo. Tam sem bil štiri leta vodja mejnega prehoda. Takrat so bili prehodi redki. Dobro se spominjam Miroslava Krleže. On ob prehodu meje ni imel težav. Potem sem bil na istem delovnem mestu v Rožni dolini pri Novi Gorici, nato na Hodošu. Leta 1969 sem odšel v pokoj kot višji paznik.

S partijo sem prekinil že leta '46

Že kmalu po vojni sem začel kritično gledati na razvoj države. V duši sem prekinil s partijo že leta 1946. To me je pozneje kar drago stalo, saj nisem bil tiho. Kot mi je naročil Hace, pisal sem na različne naslove in ljudi in opozarjal na napake. Končno imam zaradi tega 30 odstotkov nižjo pokojnino. Ko je Vida Tomšič kandidirala za predsednico Socialistične zveze, sem ugotovil, da tako več ne gre naprej. Stara garda je delala preveč velikih napak. Takrat sem šel na komite s pisno izjavo. Sekretar je bil Miro Zupančič, organizacijski sekretar pa Vlado Janžič. Ko sta izjavo prebrala, sta v en glas izjavila: »To je dobro, mi takšne ljudi potrebujemo.« Pozneje pa me je poklical Cerkovnik, načelnik notranje uprave, in zagrozil: »Potegni izjavo nazaj, sicer bodo posledice!« Nižja pokojnina ...

Dvignilo me je tudi dejstvo, da je Titov biograf Miroslav Krleža naštel v Jugoslaviji kar 32 Titovih rezidenc. Jaz pa sem bil v partizanih poln uši in jedel kuhan krompir v oblicah, brez soli.

Slučajno sem šel s Triglava s še tremi prijatelji. Ob hotelu Zlatorog v Bohinju sem zagledal čudovito lepe avtomobile. Malo se ozrem naokrog in zagledam, kako sedijo za dolgo mizo maršal Tito, Ranković, Kardelj, Pepca in Jovanka. Drugega mi ni preostalo, da sem Titu odnesel sveže planike in ga tako počastil.

Že v Šentilju sem se prepričal, da gre naš razvoj v nepravo smer. Kot »mejaš« na tamkajšnjem prehodu sem bil priča številnim tragedijam. Nedorodni ljudje so kar tako izgubljali življenje. Velikokrat so okrog mene letele krogle, ki so jih izstrelili knojevci. Čez mejo so bežali v glavnem mladi ljudje pa tudi razlaščenci in tisti, ki se niso strinjali z ureditvijo. Ampak mladih je bilo največ in življenje na meji je bilo malo vredno.

Pisal sem in opozarjal

Zato sem pisal. Največ verjetno takratnemu ideologu Francu Šetincu. V pismih bralcev sem mu metal polena pod noge. Bral sem njegove prispevke in kar mi ni bilo všeč, sem napisal. Veliko sem pisal v Delo, v številne druge časopise in tudi v domači Vestnik.

Osamosvojitve Slovenije sem pričakal z dobrimi občutki. V Jugoslaviji se ni dalo več živeti. Pričakoval sem, da bo vsak danes veliko boljši kot včeraj.

Slovenija je imela politične ambicije za osamosvojitve že na začetku vojne. Takrat smo partizani nosili triglavke. Po zasedanju AVNOJA v Jajcu pa je glavni štab naročil, da smo triglavke morali sneti in si nadeti titovke. Zakaaj, tega nam nihče ni razložil. Če sem zadovoljen s Slovenijo? Takšno, kakršna je? Absolutno ne! Med vojno sem se boril za drugačno Slovenijo in v real-socializmu sem se s pisano besedo boril za drugačno Slovenijo. To, kar se dela v parlamentu, je sramota. Prva skrb poslancev je, da poskrbijo za svoje ugodje, ki jih bo spremljalo do konca življenja. Krade se. Kako lahko nadškof Rode okvalificira partizane kot kriminalce!? On je v Vatikanu tisti čas jedel orehove palačinke, ko sem jaz žulil krompir v oblicah, brez soli. Odkod si je vzel pravico, da bo meni rekel, da sem jaz kriminallec?

Ivan (desno) z bratom Jožetom leta 1948

Tako! Skrajni čas je in v interesu razvoja družbe, da pošteno razmisli ZK, da končno prenehajo z izrabljeno frazeologijo. Če tega niso doumeli, potem je treba pripisati, da etiketa o politični polpismenosti pristaja prav tisti »elitji«, ki tako spretno - to jim je priznati, zavajajo narode Jugoslavije že malodane pol stoletja. Dokazov za to trditev, da družba pod »naprednim« vodstvom ZK zaostaja, je več kot dovolj. Preostane le to, da se na stečaj odpro vrata tudi tistim, ki mislijo drugače. In tukaj podpisani vidi edini možni izhod, če želimo ubežati tragični usodi romunizacije.

IVAN KRIŽAN, M. Sobota

Konec prispevka o demokratizaciji v Vestniku iz leta 1989

Josip Skroz Sito-per

Evropska tujina

Nočni pogovor

Dragi Feri

medtem ko se namakaš v daljnem, nekoč »našem« Murterju, je tvoje in moje Prekmurje že malce stopilo iz žarišča dogajanja.

Kar nekako se ne morem otresti vtisa, da smo se začeli tudi v Pomurju deliti, in to zdaj, ko se v Evropi, navidezno ali v resnici, brišejo meje.

Pa greva kar in medias res: kot sam veš, smo nedavno kar dvakrat praznovali obletnico priključitve. Scenarij proslave v Soboti - a ne zameri mi, ker uporabljam ta arhaizem - je bil sestavljen iz dveh delov: umetniškega programa in govora predsednika republike. Moram ti priznati, da me je program navdušil, saj je v mnogočem presegel populizem in folklorizem, ki že postaja kičasti in nadležen. Motilo pa me je, kar sem že zapisal, da se proslave ni udeležil katoliški vrh, ki pa seveda ni smel manjkati na beltinskem zelo populistično pripravljemem spomin-skem taboru. Še več: prav maša za domovino je bila tisti magnet, ki je privabil tako številno občinstvo. Seveda je morala biti pompozna, zato so za pol ure predstavili tudi prihod predsednika republike, ki da ob mašah menda »premišlja, medtem ko drugi molijo«.

In tu tiči zajec: ključ »tvoje prireditve«, tvoje in Srečkove zato, ker sta bila scenarista, je bil izrazito nadstran-karski, medtem ko beltinski tabor ni mogel skriti svoje obarvanosti.

Saj vem, dragi Feri, volitve se bližajo, politični veljaki, ki so tudi ob nedavnem mrku znova odkrili našo deželico, so nam prišli pihat na dušo, češ v nasled-njem mandatu bomo ja poskrbeli, da ne boste ostali Sibirija, vi ste čudoviti ljudje, imate dobro palinko, vino in šunko pa tudi pred Vsevišnjim pridno poklekate.

Tudi pred tistim velikim, ki so ga postavili - le zakaj? - v znova odprtem Slavičevem nakupovalnem centru. Ljudi sem spraševal, zakaj so ga pos-tavili v zadverje, zraven pa prislonili dvoje reklamnih slik pomanjkljivo oblečenih deklet, pa so večinoma ski-mavali in se potihem strinjali, da Križani pač ne sodi sem. In če mene vprašaš, res ne. Zdi se mi, da gre za premišljeno manipulacijo, ki pa Križa-nega na tem mestu ni povzdignila, kar si seveda zasluži, temveč ga, žal, deval-virala.

A najbolje bo, da se vrnem na stare tire. Ja, ja, vse to so nam lepo natrosili naši velmažje, nam »podarili« še len-davsko obvoznico in morda celo ma-džarko. Saj veš, na kaj cikam: na novo železnico, kakor so jo, moj bog, krstili oni tam v Ljubljani, ki bo naše Goričko presekala na dvoje. Zdaj je Goričko ena sama odprta rana, a se bo, tako pravijo, lepo zacelila, o čemer pa upravičeno dvomim.

Kakorkoli, čakam te pod stanjevskimi brajdami s steklenico neoporečnega klintona, ki jo bova zvrnila po tvoji steklenici dalmatinskega proška.

Tvoj Milan

Sredi noči je zazvonil telefon. Rezko, neizprosno. Dvignil sem slušalko in nekaj zamomljal.

- Ste vi? me je skušal prebuditi neznani glas.

- Jaz.

- Si pa drznete!

- Da sem dvignil slušalko?

- Niste tukaj, da bi spraševali! Vi ste navadni politični intrigant, mo-ralni prevarant, liberalni ateist.

- Ne razumem.

- Tu ni kaj razumeti. Vse skupaj je pomilovanja vredno, žalostno, os-tudno. In da vam bo takoj jasno: za to boste odgovarjali.

- Ne vem, česa me obtožujete, sem se začel braniti, kajti vedel sem, da so poklicali napačno številko, da so bile moje sanje sen pravičnika, da je bil to napačni klic, obdolžitve pa nesorazum.

- Biti tako predrzen in se pred-stavljati za nekaj, kar se zdaleč niste, ker to pač nikoli ne boste, kar pa je vseeno povzročilo nemir, splošno mobilizacijo naše službe, varnostne policije in celo vojske ...

- Oprostite, tu ni nikakršno povelj-stvo ...

- Mi natančno vemo, kdo ste. Imamo vaš osebni opis, fotografije in podatke, ki sodijo zraven. Kompletni dosje ...

- Ste našli mojo izgubljeno osebno izkaznico?

Oddahnil sem si. Pred meseci sem jo izgubil na javnem mestu, vendar nisem mogel ugotoviti v katerem lokalu.

- Državljan, prosimo, da se ne šalite in ne zbi-jate nobenih dvoumnih šal. To je službeni pogo-vor.

- Sredi noči? Vi niste normalni. To je proti-zakonito poseganje v zasebnost.

- Vi nimate zasebnega življenja, vi ste se mu namenoma odrekli.

- Ne spominjam se ...

- Nikar se ne pretvar-jajte, ker s svojo dvojno vlogo ne boste uspeli.

- Kakšno dvojno vlo-go?

- To zanima tudi nas. Kako ste prišli na to per-fidno misel, da igrate dve vlogi, ne da bi nas o tem obvestili? Danes namreč ni čas za imitacijo živ-ljenja.

- Kakšno dvojno vlo-go? sem ponovil vprašanje, kajti vsak človek ima nedotakljiv košček intimnega življenja, za-trpan s sanjarjenji, da je zelo bogat, da vozi naj-dražje avtomobile, da ženske kar same od sebe prihajajo in se slado-strastno mečejo v objem

- Natančno smo rekonstruirali vašo fotografijo, v Stubiških toplicah zaslišali osebje, vseh trinajst me-dicinskih sester, in ugotovili, da ste priznali, kdo ste, da ste se zapletli v pogovor in odigrali dvojno vlogo brez našega znanja, da ste bili na rehabilitaciji kot predsednik in ne kot navaden upokojenec ...

- Čakajte, čakajte, čakajte ... sem ustavljal nočni plaz besed. Postal mi je vroče. Dlan, s katero sem držal slušalko, se mi je začela potiti.

- A lahko razčlenimo obtožbo po vrsti, kot se lušči grah ... Za kakšno fotografijo gre? Jaz se izredno nerad fotografiram, kajti vedno sem slutil,

da je lahko fotografija nevaren dokazni material za izsiljevanje ... Torej, ponavljam, za kakšno foto-grafijo gre?

- Ne vemo še natančno, samo slutimo. Mogoče je fotografija av-tentična, mogoče je fotomontaža.

Pomolčal sem. Sen se je spreminjal v resničnost. In ta resničnost je bila črna. Sedel sem ob postelji, nas-lonjen na visoko knjižno polico, in se počutil kot tabornik ... Pa ja niso objavili fotografije, na kateri imam šestnajst let, torej mladoletnik, in na taborjenju v Bohinju nosim na ra-menih sedanjega predsednika dr-žave ... Zamahnil sem z roko: to ni bila fotomontaža, sicer mi je ne bi med neko neprijetno hišno pre-iskavo zaplenili in mi je niso nikoli vrnili ...

- Kakšna fotomontaža?

- To bi tudi mi radi vedeli ... Ob-javljena je v lokalnem časopisu in otrpnili smo, ko smo jo videli, je rekel glas v množici na drugi strani ne-vidne žice.

Spomnil sem se, prešinilo me je - saj sploh ne vem, s kom govorim; človek me je zbudil iz mirnega počitniškega spanca in se sploh ni predstavil. Zjutraj bo vse videti, kot

Na drugi strani sem zaslišal ci-nični smeh.

- Pred nami je obsežno besedilo z vašo sliko. Na njej pa niste samo vi ... - ... če sem se že slikal, potem sem se vedno slikal v dobri družbi. Imam nekaj imenitnih fotografij s češkim, slovenskim predsednikom ...

- ... saj za to gre. Na fotografiji ste s predsednikom, ki ga želimo iden-tificirati.

Osupnil sem. Identificirati? Koga? Zakaj? Identificirajo se v glavnem zločinci, žrtve ... pa ja ni spet kdo umrl?

- Na fotografiji sta dva pred-sednika. Eden je pravi, drugi pa ni ... Oba sta si namreč zelo podobna.

- In zaradi tega ste me zbudili?

- Da. Ker eden od teh predsed-nikov ste vi.

Zasmejal sem se.

- Jaz nisem noben predsednik.

- To bomo še videli!

- Grozite?

- Samo opozarjamo. Kličemo vas, ker bomo prišli k vam in vas iden-tificirali.

- Ne morete. Potujem.

- Nikamor ne boste potovali. Nad-zorujemo vas.

- Imam mogoče telesno stražo, ne da bi vedel?

- Ničesar nimate.

Niti alibija ne. Če je res, kar se vam je pripetilo v toplicah, boste nasankali. Ve-ste, da vas je eden od starih Zagorcev identificiral? Saj vam je rekel, da ste Francek, mar ne? Drugi dan vas je vp-rašal, kako bo na volitvah. Odgovorili ste mu, da tokrat Francek najbrž ne bo zmagal ... Človek toliko, da ni zgubil vere v svojega pred-sednika. In za to bos-te odgovarjali.

- Čimdlje se pogo-varjamo, manj vas razumem.

- Človek božji, mo-rali ste reči, da ste to, kar ste, predsed-nikov dvojniki ter vlo-go odigrati do kon-ca. Vi ste njegov dvojniki, vendar mislite in se obnašate drugače od origina-la. Zato prihajamo k vam, da prekinemo vaše sprenevedanje, dvojno moralo ... Sk-ratka, spremenili vam bomo osebni opis.

- Kakšen osebni opis?

- Naredili vam bomo brezplačno plastično operacijo.

- Meni? Zakaj pa ne njemu?

- Spremenili vas bomo v nekaj tretjega, naredili vam bomo usta na zadržgo, da ne boste več čvekali tja v tri dni ...

Slušalka mi je padla iz rok. V bistvu je bila to debela knjiga, ki sem jo zvečer površno porinil na polico, zdaj pa mi je padla na obraz, mi prerezala ustnico ter tako spre-menila za nekaj časa moj »osebni opis«. So pač knjige, ki človeka streznijo, mu vrnejo smisel za res-ničnost in spremenijo njegovo duhov-nost. (V mojem primeru celo zuna-njnost.)

Branko Šomen

da sem divje sanjal ...

- Oprostite, kdo ste, da me sredi noči zbujate iz mirnega počitniškega spanca?

Na drugi strani žice je nastala drobna tišina, ko da se telefonski glas posvetuje z drugimi nevidnimi glasovi, vsi skupaj pa so se odločili, da mi pokvarijo noč, dan pa spremenijo v razmišljanje o političnem intrigantstvu in liberalnem ateizmu.

- Ste še vedno pri slušalki?

- Žal je nisem odložil, čeprav nameravam.

- Storili boste, kar bomo zahtevali od vas.

- O, kje pa mislite, da živimo? To je pravna država!

Penova press agencija je nedavno izvedela iz dobro obveščenih krogov, da se je mudil prejšnji mesec ob Blaguškem jezeru znameniti alpski smučar Marc Giraldelli. Opazili naj bi ga nekateri takratni kopalci. Z zanimanjem si je ogledoval jezero in njegovo okolico in si nekaj pisal ter skiciral v zajetno beležko. Giraldelli se je pred leti že zanimal za najem Blaguškega jezera

Naš pokrajinski tednik Vestnik je sredi devetdesetih let obsežno poročal, da je znameniti alpski smučar Marc Giraldelli zelo zagret, da bi vzel v najem Blaguško jezero. Gre za petičnega Avstrijca, ki je smučal za Avstrijo in pozneje za Luksemburg. Po njegovem nedavnem, skoraj skrivnostnem sprehodu okoli Blaguškega jezera in porisanju v beležnico je domnevati, da se bo morda kmalu priselil na območje občine Sv. Jurij ob Ščavnici, ki se bo zaradi tega še vedno dokaj popularnega alpskega smučarja otresla anonimnosti.

namestili lesene table z imeni dreves. Okolje bo tako primerno tudi za naravovarstvene oziroma botanične strokovne ek-skurzije.

Namesto skromnega bifeja razkošen hotel

Eden od kopalcev je opazil, da si je domnevni Giraldelli skiciral v beležnico nekakšno poslopje. Obrnjen je bil v smeri, kjer zdaj stoji v gozdni senci preprost bife. Kopalca je povedal, da je šlo verjetno za idejni projekt hotelskega poslopja, ki ga je Marc v beležki izjemno spretno ugnedil med kro-

čim hitrejšemu napredku na vseh področjih. Domnevati je, da je tudi to del te prizadevnosti. Sicer pa se je ob tem dejstvu vredno zamisliti. Ob realizaciji opisane domneve bodo za kopalce ob Blaguškem jezeru nastopili drugačni časi. Zdaj se kopajo zastoj, če pa bo jezero sodobno urejeno, se bo plačevalo vstopnino. Razumljivo pa je, da brez dohodka ni mogoče vlagati v nadaljnje novosti ob vodi.

Predvidena celo obalna straža

Domnevati je, da bo morebitni najemnik jezera uvedel tako imenovano

Znameniti alpski smučar Marc Giraldelli se spet zanima za

Blaguško jezero !?

Ali čaka Blaguško jezero pomemben turistični razcvet?

Tekst in foto: EKEC

Ureditev jezera in okolice

Po pisanju Vestnika in po pripovedih domačinov, ki se spominjajo prvih pogovorov o najemu Blaguškega jezera, ki so potekali sredi devetdesetih let, je sklepati, da bo dal novi najemnik še polepšati jezersko obalo. Predvideno je nasutje velikih količin čistega gramoza in mivke.

Uredili naj bi del obale za priveze čolnov, za shranjevanje opreme za deskanje, za pedaline in za druge naprave za vodne športe. Govorilo se je tudi o ureditvi in poznejšem skrbnem vzdrževanju sprehajalnih poti skozi okoliške gozdice. Na tem področju so sicer že precej storili domači turistični delavci, ki so ob drevesih

šnje tamkajšnjih dreves. Dejstvo, da je alpski smučar hodil ob jezeru brez tamkajšnjega občinskega spremstva, da misliti. Domnevamo, da želi zdaj pripraviti nove, bolj dorečene projekte, kot jih je predstavil pred leti, in se z njimi ponovno oglasiti na Občini Sv. Jurij ter zaprositi za sklenitev najemne pogodbe za naslednjih 99 let.

Evropa nam želi pomagati

Skoraj skrivnosten obisk svetovno znanega alpskega smučarja ob Blaguškem jezeru lahko daje tamkajšnjemu prebivalstvu upanje za odprtje novih delovnih mest. Splošno znano je, da nam želi Evropa pomagati k

obalno stražo, ki nam je znana iz tako poimenovane televizijske nadaljevanke. Dejstvo je namreč, da tukaj prihaja do pogostih utopitev kopalcev, s pomočjo obalne straže pa bi se utaplajočim ponudila hitra pomoč. Naloga obalne straže naj bi bila tudi preventivna dejavnost. Organizirala naj bi

plavalne tečaje za vse starostne skupine prebivalstva Prelekije, Slovenskih goric in Štajercev nasploh. Po vsem opisanem je domnevati, da čaka Blaguško jezero pomemben turistični razcvet. Pričakovati je, da se bodo tukaj ustavljali tudi številni turisti iz različnih koncev Evrope. Skozi bližnji Grabonoš bo namreč vodila nova avtocesta ...

Romanje k Mariji

Znanilci nekdanjega

Dogma katoliške Cerkve, da je bila Jezusova mati Marija vzeta v nebo z dušo in telesom, je bila sicer postavljena v petdesetih letih tega stoletja, dejansko pa jo častijo že stoletja. Na Slovenskem je Mariji posvečenih največ cerkva. V Pomurju imamo cerkve, posvečene Mariji Vnebovzeti: v Apačah, pri Gradu in v Turnišču. Vse tri so romarske.

Pisatelj *Starin železnih ino salajskih Slovenov* Jožef Košič piše, da so že od nekdanj prihajali k Mariji *Na pustini* (Turnišče) romarji s Štajerskega, Hrvaškega in Madžarskega ter govorili o čudežnih ozdravljenih različnih boleznih na Marijino prošnjo. Med vdanimi romarji naj bi bil tudi Nikola Banffy, slavonski ban, ki je pred praznikom Marijinega vnebovzeta (15. avgust) pešačil iz Lendave v Turnišče in tam prejel zakramente. Pri Radmožancih je menda dal celo posekati del gozda, da je tako nastala pot - bližnjica. Poimenovali so jo banska pot, naselje, ki je tam nastalo, pa Banuta.

Nekoč, ko ni bilo veliko prevoznih sredstev, so ljudje romali k Mariji *Na pustini* - peš. Praviloma so šli v skupinah oziroma v procesijah, spredaj so nosili križ, med potjo so molili in tudi peli. V novejšem času pešačijo k Mariji Pod logom le še domačini in okoličani, pa še ti predvsem zato, da ne bi še sami delali gneče. Sodobni obiskovalci *velike meše* v Turnišču se vozijo z avtomobilom. Še dobro, da so na praznični dan zaprli cesto, ki pelje mimo cerkve, in promet preusmerili. Tudi parkirišča so bila okrog Turnišča in ne v centru. Tudi letos je bila izredno velika gneča. Seveda so (bili) interesi

ljudi različni. Prav gotovo pa je bilo največ takih, ki so šli, da bi poglobili svojo vero, se priporočili Mariji, prejeli zakramet sv. obhajila ...

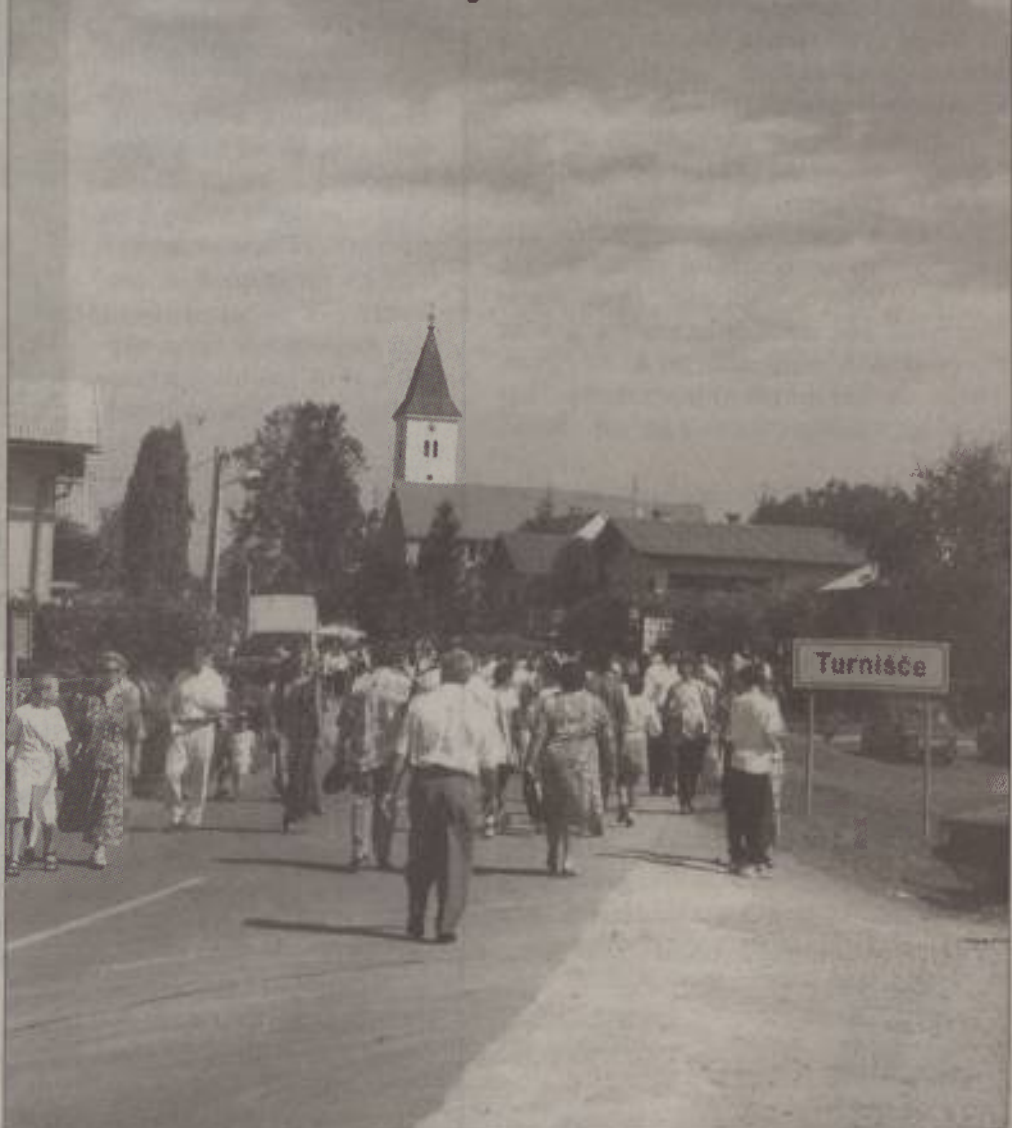
Tako imenovana duhovna obnova se je začela že v četrtek s celodnevni čaščenjem oziroma *klečanjem* pred Najsvetejšim; v petek je bilo srečanje mladih zakoncev, v soboto srečanje starejših zakoncev pa mladine, nato pa celonočno bedenje s polnočno mašo.

V noči s sobote na nedeljo (ko sem podpisani doma spančkal!) pa je priromalo (kot v nekdanjih starih časih) v Turnišče kar nekaj skupin

Mirko Zver iz Lipe je vsakoletni romar, razen ko je bil v tujini. Nekoč je hodil v procesiji, zdaj pa sta se z ženo pripeljala s kolesi.

V Turnišče je pešačil tudi ban Nikola Banffy

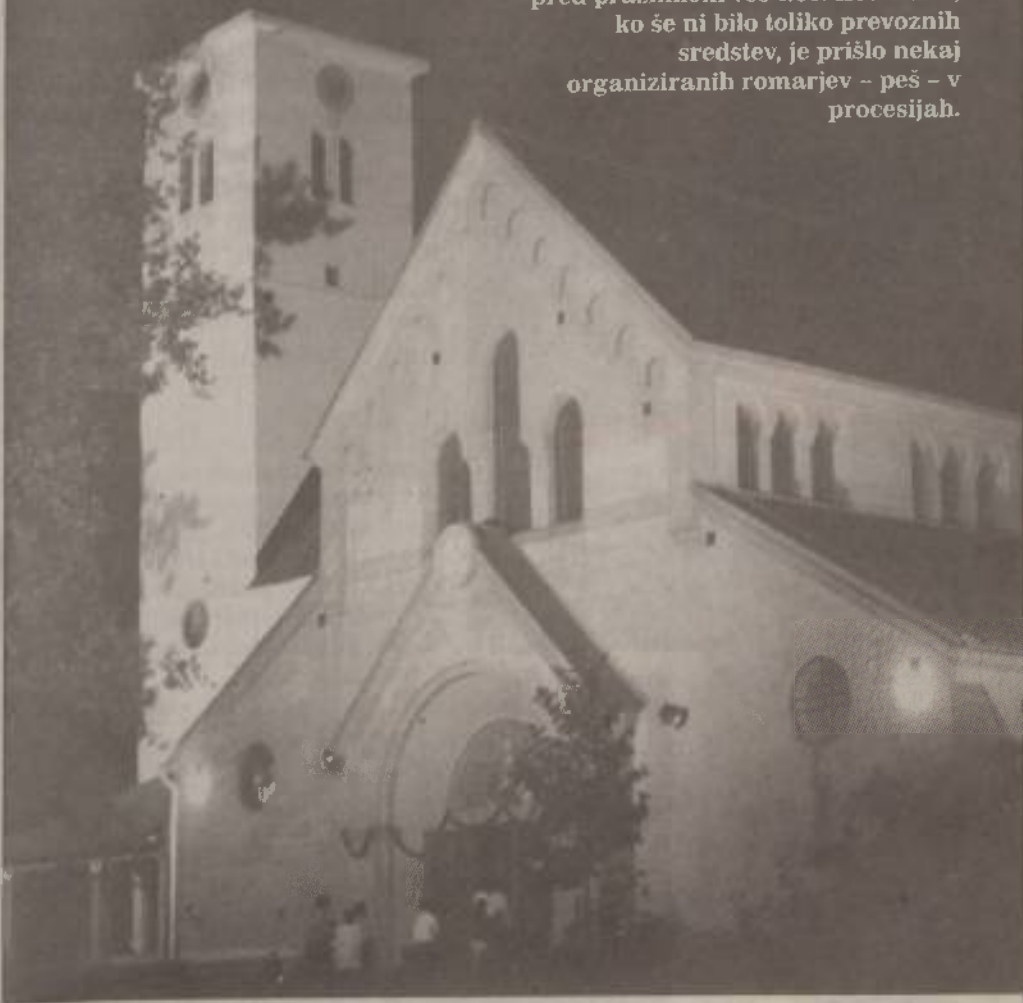

Cesta, ki pelje mimo cerkve, je bila zaprta za promet, zato je kakih 15.000 obiskovalcev vendarle nekoliko *romalo*, saj so nekateri morali prehoditi od jeklenega konjička do cerkve več sto metrov.

Pod logom romanja v procesijah

Cerkev Marije Vnebovzete, ljudsko: Marije Pod logom je bila odprta pred praznikom vso noč. Kot nekoč, ko še ni bilo toliko prevoznih sredstev, je prišlo nekaj organiziranih romarjev - peš - v procesijah.

Zuza Matko je bila letos prvič pri Mariji Pod logom in prisluhnila božji besedi v madžarskem jeziku. Še bo romala.

Jože Lopert je s svojo družino in sorodniki pešal iz Dokležovja v Turnišče tri ure in prav toliko spet nazaj. Pravi romarjil

vernikov, na primer procesija iz beltijske župnije, ki so imeli s seboj lučke in bakle. To je znak, da se spet vračajo »stari časi«, ko bodo romarji resnično romarji - ljudje, ki bodo za pot vložili nekaj navora. Za prave romarje pa smemo šteti tudi posameznike ali družine, ki so individualno pešali iz bolj oddaljenih krajev. Verjetno je nočno romanje poseben čar in prihodnje leto, če bom živ in zdrav, kot pravimo, bom vse storil, da bom premagal spanec.

V nedeljo, ko se je zvrstilo več maš, osrednja slovesnost pa je bila ob deseti uri, sem srečal kar nekaj ljudi, za katere sem menil, da so šele sedaj po spremembi sistema prišli k Mariji Vnebovzeti. Nekaj sem jih tudi »ošvrknil«, češ zdaj pa si upaš, prej pa ne. Nekaj njih me je »zabilo«, češ da so prihajali tudi »tedaj«.

Naredil sem tudi malo anketo. Mirko Zver, star 72 let, iz Lipe je povedal, da je vsako leto, odkar je na svetu, obiskal Marijino cerkev v Turnišču, razen ko je bil na delu v Avstriji. Tokrat sta se z ženo pripeljala s kolesi. Ko pa bi bila mlajša, bi se pridružila beltinski procesiji.

Zuza Matko iz Gornjega Lakoša pa je bila letos prvič v Turnišču. Pripeljala se je v avtu skupaj s sosedo Julijo Mod, nagovorila pa jo je Irena Kepe. Ženske so bile pri madžarski maši, ki jo je daroval dobrovolniški župnik Franc Režonja, pozneje pa so se sprehodile med stojnicami. Bilo je lepo in prihodnje leto bo spet šla. Pravi romar pa je bil Jože Lopert iz Dokležovja. Pa ne samo on! Tudi njegova družina in še nekaj sorodnikov. Na pot so krenili v nedeljo ob šestih zjutraj, v Turnišče pa so pripešali okrog devetih - dovolj zgodaj, da niso zamudili osrednje maše, ki jo je daroval ljubljanski pomožni škof Lojze Uran. Tudi nazaj domov so šli peš in tudi tedaj so si med potjo malo oddahnili: posedli in se okrepčali.

ŠTEFAN L. SOBOČAN

Bradavico zdrigni z omelom in je ne bo več, so verjeli naši predniki. A kaj, ko mnogo koristnih stvari, ki so imele v življenju naših prednikov posebno vlogo, izginja. Vedno manj ljudi ve za omelo, vrsto metle, ki je veljalo za uporabno in bajno reč.

Prvotna omela so spleтали iz trav, a kmalu so jo nadomestili z ustrežnejšim koruznim ličjem. Ker v današnjem času koruze ne obirajo več ročno, je vedno manj bilja in tako je tudi omel le za vzorec. Vseeno pa nekatere skrbne gospodinjice v okolici Lendave, kjer se v krušnih pečeh zlatijo neponovljivi krhki *pereci*, vsako jesen naberejo zajeten šop ličja za nekaj omel. Pri Vidovih na Kapci je za izdelavo omel odgovoren gospodar Jani. Za začetek poišče debelejšo na vrhu razvejeno palico in nato koruzno ličje namoči, da se pozneje lepo prileže. Skrivnost dobrega omela je v tem, da ličje z vrhom vedno privežejo na palico, ker so čvrsti spodnji deli učinkovitejši pri pometanju. To je pomembno, kajti preden vložijo v krušno peč lepo

vlogo. Z vročim omelom so udrihali po otroku, ki je močil posteljo, odganjalo pa je tudi uroke. Bradavico najbolj učinkovito odpraviš tako, da jo zdrgneš z omelom, boleči želodec pa takoj ozdraviš, če nanj položiš toplo omelo - so verjeli naši predniki in pogosto uporabljali te metode ljudskega zdravilstva. Ob hudi uri - grmenju in bliskanju - so gospodinjice v Šalovcih omela zmetala na dvorišče, da bi tako odvrnile nesrečo.

Omelo je dobri duh, varuh domačega ognjišča, saj je vedno v njegovi bližini. Po ljudskem verovanju je pomemben pripomoček čarovniške kuhinje, uporaben za čaranje ali za odganjanje zla. V Radmožancih je kočijaž, preden je odpeljal mladoporočenca na poroko, v kuhinji pohodil omelo in

Bradavico zdrigni z omelom

Jani Vida iz Kapce letno izdelava za domačo uporabo tudi po šest omel. V šali rad poudarja, da omelo res odganja največje zlo, saj ljudje niso lačni, ko so *pereci* na mizi. Krhke in obenem zlato rumene *perece* pa spečeš v dobro pometeni, pravnjše zakurjeni domači krušni peči.

oblikovane perece ali hlebce, z omelom odstranijo pepel. Madžarska beseda *pemet* je slovanska izposojenka in pomeni pometati.

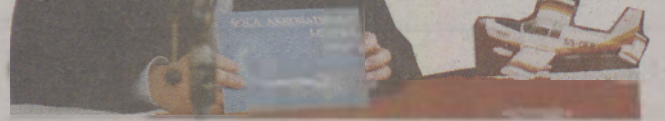
Omelo rabi v današnjem času le za pometanje krušne peči, vendar je imelo v ljudskem izročilu še ne dolgo nazaj še drugo pomembno

iztrgal bilje ter ga skril v škornje, da bi ju obvaroval zla. Ob *lucinju* in drugih čarovniških dneh so žensko, ki je po verovanju v določenih dneh prinašala nesrečo, če je prišla k hiši, odganjali z omelom.

Ella Pivar

IGOR ZRINSKI je pogumen fant, ki se posebej dobro počuti med nebom in zemljo – v akrobatskem letalu. Tekmuje in dosega odlične rezultate, je nepogrešljiv organizator pri vseh projektih soboškega aerokluba, in če karkoli potrebujete na letališču v Rakičanu, poiščite Igorja. Za Pen pa se je v prostem času razgledal po Češki in Čehih.

Ameriška tekmovalna ekipa je vzela priporočilo čeških organizatorjev, da naj se reprezentance same oskrbijo s svojimi zastavami in himnami, dobesedno in se v svojo kar zavila. Z obrednim ovijanjem zastave XXL in Bradfordom Langom, edinim temnopoltim tekmovalcem, so vnesli kanček dobrohotne radovednosti in spogledljivosti.

Se je spomnite evropske prvakinje iz Murske Sobotice? Za Allo Čekalovo in rusko zbornajo komando je M. Sobotica mesto najlepših spominov, ki jih v odlični rušini spretno veže Alli okoli vratu slovenski tekmovalci Jože Černič.

Italijani tokrat na Češko niso prišli kuhat špagetov, temveč tekmovalci in predstaviti nove tekmovalne majice za obujanje spominov na prijetno bivanje v Prekmurju - Murska, we have a problem (Murska, imamo problem ...) Tak je bil uradni slogan evropskega prvenstva v Murski Soboti in italijansko tekmovalno ekipo so imeli za najbolj problematično.

Za konec pa zgolj dobrohoten namig soboškemu big bandu in pihalni godbi - ko bi se le večkrat predstavili prebivalcem sredi mesta, na ploščadi pred Spomenikom zmage denimo, tako, kot je pihalni orkester popestril vaje sebi, mimoidočim pa izboljšal spomin na bivanje na Češkem.

Dežela, kjer se spleča

Letos je bilo v času od 3. do 10. julija prvenstvo v akrobatskem letanju na Češkem, v Mnichovem Hradištu. Prav takšno, kot je bilo lani pri nas v Murski Soboti, le da je bilo tokrat svetovno prvenstvo. Prav takšno, no ja, po rangi torej celo višje, a po drugem ... Nismo sicer šteli, a prestregli smo vsaj kakih sto komplimentov in nostalgicnih vzdihov o tem, kako smo jih lani prijetno presenetili. Bolj ko se je prvenstvo nadaljevalo, bolj nam je postajalo nerodno ob komičnih zapletih organizatorjev, vendar smo postali pozorni in beležili, kaj je bilo pravzaprav tisto, kar je naredilo tak vtis na druge ekipe. Celu Južnoafričani so hodili okrog nas in spraševali, kje je vendar ta Slovenija, češ da vsi govorijo o našem prvenstvu, in obžalovali da so pač v Afriki. Mesto Murska Sobota in domači organizatorji smo skratka gostoljubnost vzpostavili kot del visoko kvalitetnega organizacijskega in namestitvenega standarda. Poleg

vseh ISO-standardov in priznanj, s katerimi evropska združenja nagrajujejo obmurska podjetja in inštitucije (Pokrajinski muzej), smo evropsko oz. svetovno primerljivi tudi v Aeroklubu Murska Sobota.

Uradni rezultati slovenskega državnega zastopstva v sestavi: nemška Extra 230, angleški Rover 416 Sli in slovenski tekmovalci Jože Černič, Peter Podlunšek in Igor Zrinski - Rover odlično, Extra prav dobro in akrobati komaj zadostno.

Židovska pokopališča, ki se jih trudijo ohranjati na še tako nemogočih mestih, kot je pod podvozom avtoceste, kažejo na njihov toleranten odnos do skupne preteklosti in potemtakem skupnih pokojnikov, čemur se je poveljna prekmurska družba že odpovedala, sedanja slovenska pa vztraja pri ponovnih delitvah.

Ena od številnih podeželskih vil v mestu Turnov za visoko zaklenjeno ograjo, ki jo prvotni lastniki po denacionalizaciji urejajo za bivanje.

Ali ste vedeli, da ima znameniti dober vojak Šuejk sedaj restavracijo v Karlovih Varih? No, zdaj veste. Ujeli smo ga med dopoldanskim premorom. V fotografiranje je še privolil, le zgovoren ni bil preveč.

Na vsakega prebivalca mesta pridejo najmanj štiri obiskovalci - na 60 000 prebivalcev 250 000 obiskovalcev torej, poleg njih pa se ob številnih termalnih mineralnih vrelcih zdravi še 85 000 zdraviliških gostov.

biti žejen

O Čehih

V ljudskem pogledu jih poznamo v glavnem kot tiste, ki se vozijo na morje v prenatrpanih škodah in imajo s sabo vse, kar se da, na koncu dopusta pa prodajajo šotore in drugo kramo, ki so jo pritovorili s sabo. Imel sem dovolj priložnosti, da sem jih spoznal поблиže, in v oči mi je padlo, kako hitro so pripravljene »šimfati« svoje strokovne kolege. Če pustiš k letalu dva češka mehanika zapored, bo drugi porabil večino časa za razlago, kako prvi ne zna. Tako, za Slovence je značilna »šlaušija«, za Čeha pa »šimfarija«. Čeprav moram reči, da so na svoje tehnične dosežke še kar ponosni. Kritiki, tudi šaljivi, na račun njihove tehnike ne bodo razumeli niti kot slabo šalo. Piva kot še ene češke znamenitosti niti nisem poskušal kritizirati - za to namreč ni bilo utemeljenih razlogov. To je zares na nivoju, in to za deset odstotkov cene, ki jo ima pri nas. Torej je Češka pravi kraj, kjer se spleča biti žejen.

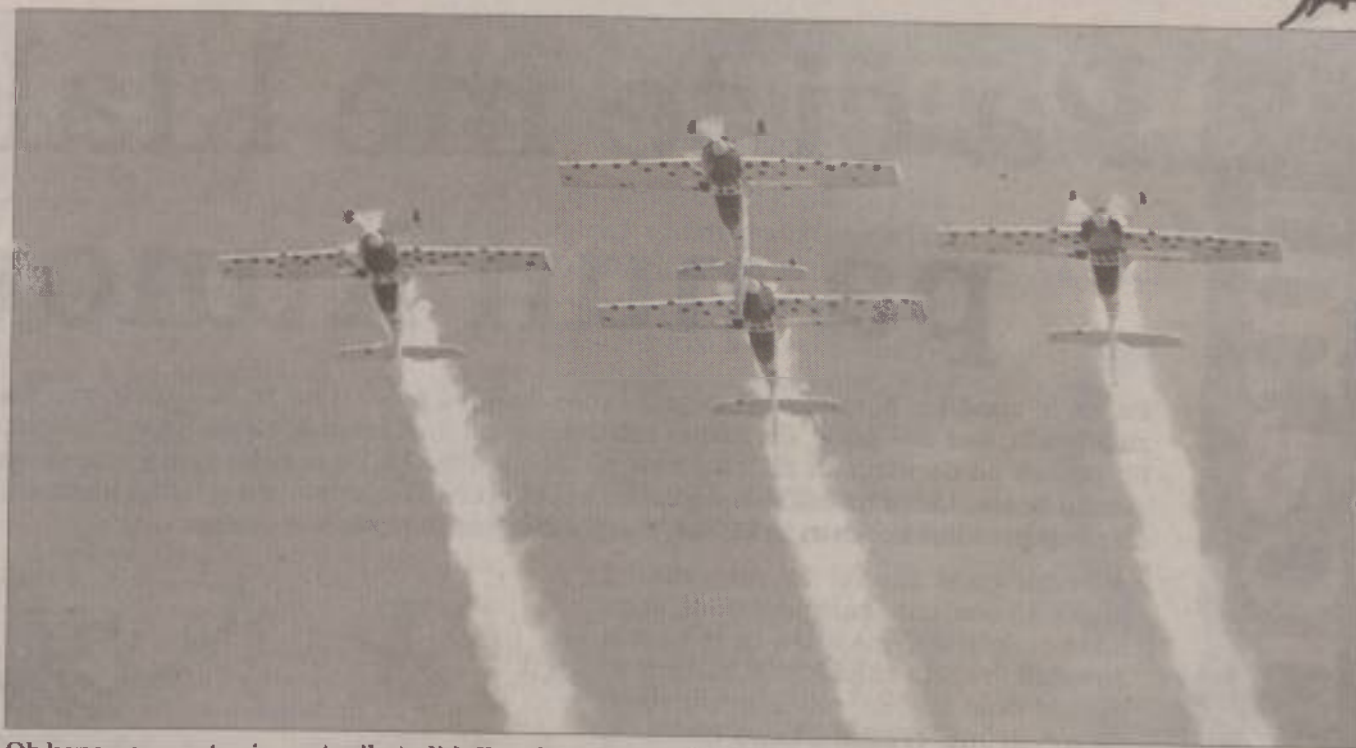
Še malo o njih samih. Čeprav sijajni ljudje, ko jih spoznaš, pa enostavno ne znajo ali pa mogoče še ne znajo imeti odnosa do gosta. Natakarji ti s svojim mučeniškim obrazom in špartanskim komuniciranjem ves čas hočejo vlti občutek krivde, češ ti sediš, jaz pa delam! Če se le da, te bodo razumeli napak in ti prinesli paradiznikovo solato, čeprav si porabil ves svoj um, da bi naročil kakršnokoli, samo paradiznikove ne. Take stvari se dogajajo po vsej Češki, še najbolj pa v Pragi, kjer so turistov pošteno naveličani. Praga je v zadnjih letih množično najbolj oblegana metropola. Družbeni red so res spremenili, a kot kaže, miselnosti še zlepa ne bodo. Tako bi vam namesto kvalitetne ponudbe zaračunali kar vse mogoče in čez noč obogateli.

O Češki

Imajo pa Čehi kar nekaj zavidanja vrednih stvari. Ena teh je gotovo njihova arhitektura. Imajo številne lepe starejše stavbe, trge in gradove, ki so tudi ustrezno vzdrževani. Novogradnje v glavnem mestu, v katere investirajo svetovne družbe, in jih projektirajo najprodornejši arhitekti, brez izjeme štejejo med vrhunske arhitekturne dosežke 20. stoletja. Izjema so mogoče stavbe, nastale med obema vojnama, kot je recimo kulturni dom sicer čudovitega zdraviliškega mesta Karlovy Vary z nekajstoletno tradicijo, ki se ga na razglednicah tega kraja na vse pretege trudijo skriti.

Spodbudne so tudi zelo dobre ceste, ki pa žal niso zmeraj opremljene z obcestnimi tablami čitljive velikosti. Prav tako ni noben čudež, če kako tablo za izvoz z avtoceste preraste bujno rastlinje, vi se pa pozneje ne morete načuditi, kako ste ga lahko zgrešili. Ob cestah se po vsej Češki pojavljajo rumene table z napisom: »Alkohol vaše auto ridit ne umi!« V prevodu: »Alkohol ne zna voziti vašega avtomobila!« To vsekakor pove več o Čehih kot o čeških cestah. Še podatek, od voznikov pričakujejo 0,0 promila.

Zato pa do sedaj še nisem srečal bolj načitanega in izobraženega naroda, ki je svoje celotno javno življenje preživel s slavnimi literarnimi tradicijami, zato jim slabe vesti ni potrebno reševati z orgazmičnimi praznovanji personificirane in institucionalizirane kulture. Svojo lakoto lahko zadovoljijo v neštetih majhnih knjigarnah,

Ob koncu prvenstva je nastopila tudi češka akrobatska skupina Sky Box iz Chrudima. Kapo dol, ti so res mojstri. V skupini izvajajo akrobacije, ki jih vojaška letala izvajajo samostojno. Na sliki jih vidimo v natančni in strnjeni formaciji v hrbtnem letu.

kjer prodajajo samo knjige, in to po zelo sprejemljivih cenah. Kaže, da se država zaveda pomena knjig za izobrazbeni narodni potencial. Čehom sem dolžan še eno presenetljivo izkušnjo, ki izžareva netipizirano in težje opredeljivo sožitje češke in židovske kulture na vsakem koraku. Kot da bi oboje družila iz trpljenja porojena medsebojna toleranca. Zato ne preseneča, da je pronicljivi židovski humor kot odgovor na stoletne neprijetne izkušnje z evropsko družbo vključen v repertoar suhega češkega humorja.

Čeprav nočem posploševati, se mi vedno znova vsiljuje misel, da smisel za pravi humor razvijejo samo tisti narodi in etnične skupine, ki vzdržujejo sposobnost smešenja samega sebe, svoje mitologizirane preteklosti, stereotipnih ljudskih in verskih običajev ter življenjskih navad. Krasna lastnost, ki jo tako pogrešam v kulturnem okolju, kateremu pripadam. Iz tovrstnega načina preživetja je izšel tudi humor dobrega vojaka Švejka v zapisih anarhista Jaroslava Haska, ki se z na videz nedolžnimi triki in veliko zalogo skrajno racionaliziranega samoposmeha upira vsakokratni oblasti. Češka družba je svojo solidarnost s preganjanimi izražala z dekreti in dejanji. Že Rudolf II. je izdal leta 1609 tolerančni dekret, ki je zagotavljal sožitje vseh veroizpovedi. Njegove dobre volje in naklonjenosti pa so bili v taistem času, ko je vrhovno posvetno oblast tudi za našo pokrajino izvrševal v Pragi, deležni tudi jobagioni, svobodni vojaški najemniki iz Prekmurja, natančneje bratje Luthar, svobodnjaki iz Sebebovec, ki jih je leta 1596 uvrstil med ogrske plemenitaše.

Ker Slovenci, še posebej Prekmurci, le težka gojimo kakršnokoli sovražno čustvo do tujcev, prej do naših sosedov doma, pa ne pomišljamo dosti, ko moramo izraziti svoje nezadovoljstvo nad kulinarično ponudbo, ki zna prerasti v kulinarični rasizem in po vsakem obroku v sumničenje kuhanih kruhovih cmokov, pustih mesnih kroglic, nerazpoznavnih sumljivih omak in raznobarnega zelja z zmeraj enakim okusom. Vsekakor bi pri nas za najvišjo obliko žalitve in kulturnega barbarizma, ponosni kot smo na lokalne prehranjevalne tradicije, šteli dejstvo, da si tekmovalci izboljšujejo svojo prebavo in okus po hrani v McDonald'su.

Najlepši razgled na najstarejše evropsko delujoče zdravilišče Karlovy Vary iz leta 1350 se ponuja seveda z neba. Poimenovali so ga po ustanovitelju Karlu IV., cesarju Rimskega cesarstva nemške narodnosti in češkem kralju, ustanovitelju praške univerze, prve v srednji Evropi.

Zdraviliški lončki so eno najvztrajnejših oprijemljivih spominkov, ki nas prepričujejo o zdravilnosti tamkajšnjih dvanajstih vrečev in združujejo oblikovalsko moč, okus in želje v času nastanka ter zdravniške predpise za uživanje vode. V letih 1870-1880 so lončki pridobili danes najbolj priljubljeno stožčasto obliko, pri katerih so ročaj preoblikovali v sifon za lažje pitje mineralne vode.

Veličasten, a brezimen vhod skriva za sabo pravi Disneyland trgovin, barov, restavracij, zabavišnih parkov in podobnih stvari v mestu Liberec, kjer ljudje zapravljajo svoj težko prisluženi denar.

Fotografije: Nataša Konestabo

Za kletvicami -

Pa či te me klali, pa nun kunov!

Pa se je zgodilo: Pomurci so odprli svoje duše in poslali na naše uredništvo kar nekaj zasoljenih, kar dokazuje, da nismo niti betežni na duši niti na telesu. Še več: kletvice, ki ste jih poslali na dopisnicah ali v kuverti, so tista sol jezika, ki je zašla tudi v leposlovje. Ste se morda že sladkali s Kranjčevimi Strici. Tam stoji črno na belem, da si lahko kanžor ščančavi ali prejkprokleti huncvut in lajkoš, naši bralci pa so poslali te cvetke:

- **Jebemti mast sajavo!** Tij prejkprokleti lugaš! Tij onej čundraški! Jebemti pička lükovo! Jebemti gosli! **Da bi te touvaj zunejal!** Prasicca zahūjkana! Kanžor te gurno! Boki bogme, naj te grom vdari na ton grūnti! (Poslal Slavko Kozlar iz Sred. Bistrice)
- **Pizda ti na nousi zrasla!** Jebal te vrag negda! Pička ti zdohana! Gromska strejla mlade mejla! (Poslala Silva Turner iz M. Sobote)
- **Prejkproketo!** (Poslal Rok Horvat iz Trnja)
- **Jebemti repo!** Krucci fiks! (Poslala Anastazija Horvat iz Trnja)
- **Naj gron f tebej vdari,** gda de najvejša vedrijna! (Poslala Lujza iz Grada)
- **Pička ti je zelje grijzila!** (Poslala Špela Horvat iz Trnja)

- **Nouri si kak vouz dreka!** Tij šekolo zmotano! Tij mrlina zginjena! V rit se vjej pa okouli leti! Ti si se v boci zapojo, tebi nega pomouči! (Poslala Gizela Gomboc iz Ženavej)
- **Blisk ponoči šviga v grozi,** bog se z veličanstvom vozi, meče strele iz neba, buje naj te gromska strela! (Poslala Lojzka Krpič iz Gor. Slaveč)
- **Raca na vodi! Motika na štili!** (Poslala Katarina Šomen iz M. Sobote)

Strokovna žirija se je odločila za tiste kletvice, ki so tiskane s temnejšimi črkami. Utemeljitev: večina poslanih kletvic je sicer še živa med ljudmi, vendar niso preveč izvirne. Nagrajencem čestitamo, nagrade pa bodo seveda prejeli po pošti.

Ljubkovalnice

Novi
razpis!

V novem natečaju, ki ga sedaj razpisujemo, drage bralke in bralci, vas pozivamo, da nam pošljete svoje izvirne ljubkovalnice! Torej tiste besede, s katerimi svoje drage crkljate, jih ljubkujete, nagovarjate, jim delite poklončke. Najboljše, najbolj odštekane bomo seveda nagradili!

Na delo torej. Vaše ljubkovalnice nam pošljite na dopisnicah ali v pismu najkasneje do 20. septembra na naslov:

Vestnik, uredništvo
Pena, Ulica arh.
Novaka 13, 9000 M.
Sobota, s pripisom
Ljubkovalnica.

Foto: Jurij Zauneker

Ja, dosta More je doj steklo, od tistiga mal, ka smo se nazadnje čuli. Zmejs smo proslavljali tuj priključitev Prekmurja k Sloveniji. 80 lejt je že minoulo, kak smo se Prekmurci coj prikapčili k kraljevini srbov, Hrvatov pa slovencof. Ati pa pravi, kak je ta zgodovina čudna, te smo se 1991 pa kraj odkapčili od tedanje SFRJ. Zaj pa bi nas pa nešterni radi nazaj coj zakapčili, što zna f štero državo? Ati je pravo, ka je se ka ma on rad odkapčeno, samo ženski modrček. Pa ges tou ne razmin, ka se vraga coj pa te pa kraj kelimo, či pa te v ni enoj od tej držav pa dobro nejde nikomi drugomi kak ten, ka nas vodijo.

Ja, ka pa mrk? Vište konca svejta je zainok še nej bilou. Samo njin pa pokazali, ten slovencon, kak lejpo je naše Prekmurje. Ništerni so spoj prvic v življenji tū bilij.

No pa še zaton ka so si tej k nan prišli, je poskrbejla mati narava, pa nej nikš čeden domači političar ali pa kakša prireditel. Ati je pravo, ka je zaton mrk pri nas bil, mislin v Prekmurji, ka so nan ovi z Lublane še inouk ščeli pokazati, f kakšoj kmici mij živemo, prouti njin. Mogouče se pa li kraj odkapčimo od Slovenije, pa mo meli NDP. Ja zaj van je pa pa nej jasno ka je tou NDP, ja tou je Neodvisna Država Prekmurje. Glavni varaš de Sobota, Mursko damo ovin v Lublano, naj jo majo. Što de pa precednik, san pijto atija? Ja, Vanek, kak si čuden, Kučan de pomali f penzijo šou, pa kak pravi lokalpatriot, de na stara lejta nazaj domou prišo, viš te de pa lejko honorarni precednik te naše nouve države. Ja, san pravo, samo precī mala de ta naša nouva država. Kak velki precednik - tak velka država, je pravo ati.

Zaj pa še nika od turistične sezone. Že spomladi pa te še na začetki leta, so na veliko

tirali kampanijo, ka se je zvala: "Dobrodošli doma". Ščeli so nas napelati, ka naj na dopust, za božo volou idemo, eti nikan v Slovenijo. Ja, te pa samo nainok našega dragoga ministra za turizem gospouda Razgorška, rešijo z njegovof jahtof vred, nindri na Hrvaškon mordi. On kak glaven turist, bi ja mogo na dopust iti nekan v Slovenijo. Mogouče pa s ten, ka on san ide na Hrvaško na morde, skrbi za dobrosoedske odnose z negdanjimi bratami Hrvatami, san pravo atiji. Ka je ati pravo, na tou, van eti nemren napisati, ka je bilou zmejs guča od ženski pa moški organof, ka ji nūcamo, da nan na stranišče trbej. Pa tūj od mame gospoda turističnoga ministra je naš ati nej glij lipou gučo. Z jahtof je bil, na Hrvaškon, te naš minister, san pijto atija. Pa nej je glij mala, ta njegova jahta, san pa pijto. Nej, nej je mala, je pa pravo ati. No, zaj mi je pa se jasno. Ka ti je jasno? me je pijto ati?

Zakoj je šou z jahtof na Hrvaško. Zakoj? je pijto ati? Zaton, ka da bi se pri nas v piransko zalivi obračo, bi rejsan mejla ta njegova jahta prejenjen falat f sloveniji, rit pa že v hrvaškoj vodej. Pa si je te on kak pravi poštenjak mislo, ka ne bi slučajno kakšega zakona kršo, iden rajši s cejlof jahtof na Hrvaško. No vište, ka mamou v Sloveniji tuj poštene lidij za ministre. Za kunec pa še neka od naše mame. Ona mi sigdar pravi, Vanek idi po of "onej". Ja, ge je pa?, ka tak ali tak ne ven ka je "onej". Ja, pouleg ovoga "oneja". Ja, no te pa iden, pa da dugo ne najden tuga nesrečnoga "oneja", prijenen nazaj. Pa ka si nej najšo?, mama že pa povej, "oneja". Nej, mama, ka ne ven ka je "onej". No, te je pa ati tou se čul, pa je pravo, ka ma on tuj en onej, za onejati. Pa san ga te li pijto, ka je tou "onej", pa da mi je pravo, ka se tak med drugin pravi tūj, znate komi, te mi je se jasno gratalo. Tak zaton van od mojega maloga srca, srčno želen, ka bi se, kelko se ij da "onejali". Vas pa naj nišče preveč ne "oneja", najmenje pa naša zlata domovina, pa njeni verni sluge - za te pa znate što so.

Talismani bogov

Magija v starem Egiptu je bila del takratnega življenja. Ceremonije in rituale ob raznih žrtvovanjih (od ljudi do živali) so opravljali v velikih hramih, vse to pa je bilo namenjeno razvoju, zdravju, plodnosti, zdravju in raznim drugim oblikam varnosti življenja. Predvsem ob rojstvu in smrti so ljudje pričakovali pomoč bogov in božanstev.

Pri tem so imeli posebno vlogo talismani, nekakšna mešanica med magijo in religijo. Nosili so jih živi, da bi se zaščitili pred boleznimi, uroki, nesrečami, neplodnostjo ali pa enostavno, da bi imeli srečo.

V večini primerov so bili talismani povezani z določenim božanstvom, najsi je bilo le-to v človeški ali živalski obliki. Izdelani so bili iz zlahtnih kovin in okrašeni z dragim kamenjem. Vendar je imel tudi najbolj skromno izdelan talisman svojo moč.

Predvsem mladi večkrat nosijo različne talismane, ki si jih kupijo na potovanjih, čeprav ne poznajo njihovega pomena. Eden od takih je ank.

ANK

Križ ank je najmočnejši simbol za Egipčane antične dobe. Nosili so ga kot simbol življenja, omogočil je dolgo življenje, vitalnost in zdravje. Simboliziral je življenje ne samo na tem svetu, ampak tudi na drugih. Na številnih risbah v grobnicah so bogovi prikazani, kako se z ankom dotikajo mumij in jim tako podarjajo nesmrtnost. Ank je bil tako rekoč simbol božanske moči. Ne spominja slučajno na ključ, saj predstavlja ključ, ki odpira vrata znanja in nesmrtnosti.

Od 26. avgusta do 30. septembra

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

za mlade od 6. do 96 leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. - 20. IV.)

To obdobje prinaša veliko moč in željo po akciji. Mogoče je, da bodo aktivnosti usmerjene k denarju, kar bo dobro. Tisti, ki bodo napore usmerili v to, da sebi in drugim dokažejo, kaj zmorejo, bodo samo izgubljali čas. Mogoče so komplikacije in mogoče je, da si nakopljete kakšnega sovražnika. Na duhovnem področju bo precej nemirno. Dogodek ali dejanje, pomembno dolgoročno.

BIK

(21. IV. - 21. V.)

Končno ste prišli v dobro obdobje. Začeli se bodo kazati rezultati, ki ste jih že dolgo pričakovali. Dobro pričakujte na poslovnem in čustvenem področju. Kljub temu je to obdobje, ko je še vedno potreben napor za dosego ciljev. Biki v takem času nikakor ne smejo opravljati nelegalnih ali dvomljivih poslov. Tisti biki, ki niso najboljšega zdravja, morajo biti še posebno previdni.

DVOJČKA

(22. V. - 21. VI.)

Če v tem času pričakujete velike rezultate, raje pozabite, kajti naleteli boste na ovire, na katere niste računali. Šele druga polovica septembra bo prinesla boljše ozračje, vendar se bodo pojavile nepredvidene finančne zadeve. Istočasno pa lahko računate na dodatno finančno injekcijo. Lahko računate na srečanje z osebo, s katero vas veže marsikateri spomin.

RAK

(22. VI. - 22. VII.)

V večina rakov trenutno razmišlja o denarju in pri tem dela precej smelega načrta. Do izpolnitve teh načrtov, ki so dela precej smelega načrta, bo treba počakati še nekaj tednov. Osebam, ki veliko obljublajo, ne nasedajte več. Šele v drugi dekadi vam bo uspelo urediti stvari, ki bi jih morali že zdavnaj. V ljubezni začetek strahu pa tudi veliko sporov.

LEV

(23. VII. - 22. VIII.)

Kar precej naporov vlagate, da pridete do cilja. Kmalu boste dobili občutek, da ste blizu rešitve, vendar zadeva še ni zrela. Po 14. septembru bodo glavne ovire odpravljene. Takrat se poženite z vsemi močmi naprej. Ne dvomite! Lahko iščete pomoč pri starejši osebi ali osebi, ki ima avtoriteto. Trenutno čas ni primeren za obnovo ali začetek večjih del.

DEVICA

(23. VIII. - 22. IX.)

Poslednje dneve septembra boste preživeli dokaj brezskrbno, vendar se morate zdaj držati rokov in obveznosti. V sredini meseca bodite previdni v prometu in pazite na zdravje. Device, nagnjene k nervozi in prepirom, bodo imele kmalu svoj dan. Če boste blagi, diplomatski in taktični, se boste lahko znebili neke neprijetnosti. Potrebne so nekatere spremembe.

TEHTNICA

(23. IX. - 22. X.)

Ne pozablajte! Sicer boste imeli v tem obdobju kar nekaj sreče, saj se bo neka zadeva razrešila brez vas, vendar v vaše dobro. Na poslovnem področju se bodo stvari dobro razvijale, čeprav sami s tem ne boste zadovoljni. Finančne stvari ne bodo več tako katastrofalne pa tudi idealne ne. Ljubezen: ni nujno, da takoj vse pokažete.

ŠKORPIJON

(23. X. - 21. XI.)

Že nekaj časa ste pod vplivom pozitivne energije pa tudi pod stresom, zato je dobro, da se ne ustavljate pred ovirami. Stvari ne gredo povsod kot bi bilo treba. Treba jih bo urediti, zato se pripravite na večji napor. To bi se znalo zgoditi med 11. in 19. septembrom. Sicer pa se vam osnovna linija dviga, tako da bo imelo vaše življenje v tem obdobju več dobrega kot slabega.

STRELEC

(22. XI. - 21. XII.)

Vse do sredine meseca so možnosti za uspeh velike. Pozneje pričakujte manj prijetne dneve, vendar ne dramtizirajte. Pazite, da sami sebe po nepotrebnem ne spravite v težave. Predvsem strelci moškega spola naj se v tem času izogibajo ekstremnim športom ali delu, kjer so možne hujše poškodbe. V ljubezni se stvari urejajo, ravno tako v družinskem krogu.

KOZOROG

(22. XII. - 20. I.)

Ko se boste odločili, začnite vztrajati pri resnici. Začnite z novim načinom osvajanja. Sprejmite povabilo. Spomnite se napake iz preteklosti in jo poskušajte popraviti. Trenutno ni čas za večji zaslužek, zato bodite previdni pri trošenju. Kmalu se bo pokazalo, da ste sposobni za nekaj boljšega. Okrog znancev in prijateljev se bodo širile govorice. Ne sodelujte!

VODNAR

(21. I. - 19. II.)

Obdobje vroče, hladno. Iz navdušenja v razočaranje in nazaj. Pomembno je, da delate. Uspeh naj vas ne uspava, poraz naj vam ne vzame volje. Stvari se namreč razvijajo povsem normalno. V hiši zna biti dokaj napeto, zunaj precej umirjeno. Pazite, kaj govorite. Partner ima lahko drugačen tempo, to naj vas ne moti. Problem nekoga v vaši soseski je njegov problem in ne vaš!

RIBI

(20. II. - 20. III.)

Kar veliko načrtov se je nabralo v vaši glavi. Prihaja primeren čas, da jih boste lahko realizirali. Poslov ne zanemarjajte. Čas je, da bližnjim pokažete nekoliko razumevanja. Neko novo poznanstvo vam po precej spremenilo pogled na svet. Trenutni čas ni primeren za velika vlaganja ali tveganja. Mogoča je romanca v delovnem okolju. Pri prehrani bodite zmerni.

Barbra bo vložila

v viagro

Cene za vstopnice na koncert Barbare Streisand, ki ga bo te dni imela v Las Vegasu, se bodo gibale med 500 in 2500 dolarji. Babs bo zaslužila kar čedno vsotico. Kam bo vložila ta denar, pa se še ne ve. Govori se, da namerava kupiti delnice firme, ki je lastnica recepta za viagro. Za Barbro govorijo, da nima samo lepega glasu, ampak tudi dober nos, ki ve, kam je treba vložiti denar. Pri nas smo na viagro že skorajda pozabili, Barbra pa očitno ne ...

Cindy postala mamica

Top manekenka Cindy Crawford je postala mamica. Soprogu Randeju Gerberu je rodila sina z imenom Presley Walker Gerber. Cindy se je pred časom ločila od Richarda Gereja zato, ker le-ta ni hotel imeti otrok. Zdaj si je premislil, saj se že ve, da je njegova punca Carey Lowell noseča in da bo njun otrok privekal na svet v sredini januarja. Mali Presley je že postal znan, saj se je na neki način celo pojavil na naslovnici. Ko je bila v sedmem mesecu nosečnosti, se je dala Cindy slikati za ameriški Magazin W.

Sharon gola prostovoljno

Zaradi radodarne Sharon Stone se lahko zgodi, da bo režiser Albert Brooks z novo komedijo The Muse požel večji uspeh, kot si je mislil. V neki sceni, kjer deli Sharon posteljo z režiserjevo soprogo Andie Mac Dovel, je igralka sama predlagala, da bo namesto v svileni pižami ta prizor odigrala gola. Seveda režiser proti takemu predlogu ni imel nič proti. Zakaj je Sharon to predlagala in za to nič računala, pa ve samo ona.

Bo Eddi plačal?

Eden najbolj znanih in tudi najbolj plačanih ameriških komikov Eddi Murphy ima možnost, da se znajde na sodišču in plača lepo kazen oziroma odškodnino. Toži ga tonski snemalec Martin Bolger, ki trdi, da je dobil ob snemanju najnovejšega Murphyjevega filma trajne poškodbe sluha. Po njegovih besedah naj bi Eddie streljal z revolverjem blizu mikrofona tudi takrat, ko to ni bilo v scenariju. Snemalec na to streljanje ni bil pripravljen in trdi, da ima zdaj poškodovan bobnič, ki ima hude posledice za njegov poklic. Murphy vse zanika, zadnjo besedo pa bo imelo sodišče.

Travolta bi rad v vesolje

»Moja največja želja je, da postanem prvi igralec astronaut,« je sporočil ameriški agenciji NASA znani igralec John Travolta. Pripravljen je celo shujšati za 11 kilogramov, da bi dosegel težo, ki je za njegovo višino predpisana astronautom. NASA njegove žeje še ni komentirala, Travolta pa se kar veliko giblje po zraku. Ima namreč kar tri letala in še letos namerava z enim od njih obkrožiti zemljo.

Brooke in Andre ponovno skupaj

Samo dobri trije meseci so minili od ločitve in spet ju vidijo skupaj. Andre Agassi (29) in lepa, vendar pet let starejša Brooke Shields ne moreta biti drug brez drugega. Ne samo to. Zdaj ugotavljajo, da je na junijskem wibledonskem turnirju Andre izgubil finale s Samprasom samo zaradi svoje nove stare ljubezni. Na dan je prišlo, da so ju tisto noč pred finalom videli skupaj v elitni londonski restavraciji The Ivy in da nista pila samo kokakole, ampak je bilo v kozarcih marsikaj močnega. V hotelsko sobo sta se vrnila okrog pol dveh po polnoči. Naslednji dan je bil poraz s Samprasom neizbežen. »Najin zakon so uničile najine kariere, ljubezni pa niso mogle uničiti,« pravi Andre. »Ločitev je bila zame pravi šok. Zdaj, ko sva spet skupaj, sem neizmerno srečna,« pravi Brooke. ... in bosta živela, dokler ne bosta umrla.

Agassi in soproga pred ločitvijo.

Brooke prihaja na stadion gledat finale. Za njo je naporna noč

Punca meseca

je Vanessa Gleason, doma iz San Diega v Kaliforniji. 31. avgusta bo napolnila okroglih 20 let. Občuduje lepo kožo, rada se kopa gola v oceanu in uživa v seksu na plaži. Vsaj enkrat želi potovati v Indijo. »Prvih šestnajst let so me zanimali samo konji. Zadnja štiri leta pa ugotavljam, da so na svetu tudi druge zanimive reči,« pravi Vanessa in upam, da se bralci Pëna z njo strinjajo.

- Ne bodi sam

Sanja Mlinar, pevka iz Velenja, je do sedaj izdelala štiri samostojne projekte in posnela dve kompaktni plošči. Zadnja z naslovom Pokaži mi pot je kombinacija dance glasbe in balad. Takšna je tudi njena nova skladba Čutim te, katere avtor glasbe, teksta in aranžmaja je Martin Lesjak. S to skladbo se je Sanja predstavila v oddajah Orion in Zoom. V tem letu je eden od Sanjinih uspehov uvrstitev na EMO '99 skupaj z Damjano Golavšek in Ireno Vrčkovnik s skladbo Igra je končana. Največji uspeh za Sanjo pa je nedvomno pravkar posneta skladba Ne bodi sam, katere avtorica je sama. Besedilo je prispeval Marjan Kukovec, aranžma in instrumentalno izvedbo pa Bojan Zuljan.

Jeseni se Sanja namerava vpisati na glasbeno akademijo (študij klavirja), takrat pa bo tudi začela z delom pri novem petem projektu. Sanja ima tudi svoj novi fan club, ki ga vodi mlada Martina Vrhovec iz Ljubljane. FAN CLUB - SANJA MLINAR, Pod jezom 5, 1000 Ljubljana.

NUŠA DERENDA

Po pripovedovanju staršev naj bi jo že kot 2-letno postavili na stol ali mizo, kjer je z velikim veseljem prepevala. To ji je ostalo še do danes, saj, kot v šali rada pravi, na živih nastopih še vedno včasih skoči na mizo in zapoje! Skratka, že Nušino otroštvo je bilo povezano z glasbo in nastopi. Obiskovala

Nuša in Frenk pravita, da bi si brez pomoči obeh starih mam zelo težko privoščila takšno glasbeno kariero in potepanja. To

glasbeno leto se je malo podaljšalo in se zavleklo vse do takrat, ko je Nuša pričakovala drugega otroka. Nato sta z možem ustanovila novo glasbeno skupino Happy

Hour, ki igra samo v Sloveniji. Zelo odmeven in velik uspeh je bila zmaga v oddaji Orion novembra 1998, kjer je zapela skladbo Vzemi me veter, ki jo je napisala njena dobra prijateljica, odlična pevka in avtorica Majda Arh. Z zmago si je prislužila snemanje prvega videospota. Seveda ne smemo pozabiti letošnje EME, kjer je sodelovala s pesmijo Nekaj lepega je v meni. Uvrstitev res ni bila najboljša, vendar si pevka šteje v veliko čast, da se je udeležila tako prestižne glasbene prireditve. Pred vami je debitantski album Nuše Derende Vzemi me veter, ki smo se ga vsi razveselili, saj smo prepričani, da Nuše nikakor ne bo vzel veter.

• Kako so vam všeč Moderne sirene? Oglejte si jih v najnovejšem videospotu skupine Kingston, ki so ga snemali na različnih prizoriščih po Ljubljani. Nato so v studiu dodali še grafične trike, tako da zabave ne manjka. Skladba Moderne sirene je tipična uspešnica Kingstonov, narejena v lenobno zibajočih ritmih kot nalašč za podaljšanje lenobnega poletja.

• Končno je konec počitnic, bodo rekli vsi, ki prisegajo na skupino Nude. Fantje se namreč pospešeno pripravljajo na jesensko turnejo, ki so jo poimenovali Iz pekla v raj. Upajmo, da so si čez poletje nabrali dovolj energije za tako dolgo pot.

• Zoran Predin je očitno v fazi obnavljanja. Ko je pred dnevi končal z obnavljanjem stanovanja, ki ga je, mimogrede, zelo utrudilo (koga ne?), se je odločil, da bo obnovil še svoje znanje francoščine. Odločil se je, da bo sam pisal besedila za svoj novi projekt šansonov, in to seveda v pristnem šansonskem jeziku - francoščini.

• Sive ceste so skupino Panda pripeljale do zmage na letošnjem festivalu Melodije morja in sonca, pevko Suzano pa do neizmernega veselja. To je že druga njihova zmaga na tem festivalu in skupini je dala zagon za nov projekt. Tako lahko jeseni pričakujemo njihov album ter najverjetneje tudi videospot.

• Kdo bo tebi zizike majal je uspešnica skupine Frajkinclari. Mestno-vaška skupina mora to narečno skladbo s šaljivo vsebino na svojih nastopih ponavljati tudi do 5-krat na večer. Tako se fantom sploh ne zdi pomembno, da so skladbo prepovedali na radiu Ognjišče.

MARIJAN NOVINA se predstavlja

Pri desetih letih je začel igrati klavir v glasbeni šoli, doma pa je z bratom Borutom in očetom Marijanom že nastopal v družinskem triu Novina. Očetova bolezen jih je spodbudila, da so začeli prirejati dobrodelne koncerte za bolne otroke, obolele za rakom. Žal je njegov oče novembra 1997 izgubil boj z boleznijo in Marijan mu je posvetil dve skladbi: Kje si zdaj in Molim s teboj. S skladbo Punca tebe rab'm pa je stopil na samostojno pot.

Skladbe piše sam, aranžira jih Sašo Fajon, na odru pa ga kot spremljevalna vokala spremljata njegova punca Saša in njena sestra Sonja. Svoji izvoljenki je posvetil tudi skladbo Saša, s katero se je uvrstil v finale Slovenske popevke '99. Z njo je finale na ljubljanskem gradu tudi začel. V prostem času, ki ga nima prav veliko, rad rola in borda. Tako je pred leti napisal Himno roadskaterjev za ASA Naklo in eden prvih prirolal v Novo mesto. Pohvali se lahko z najdaljšo vožnjo z rolerji v Sloveniji, kajti ob koncu vojaškega roka je s prijateljskima prerolal 160 km iz Bohinjske Bele pa vse do Novega mesta. Vožnja je trajala devet ur in pol.

In kakšne so Marijanove želje?

Po uspešnih nastopih nadaljevati prodor na slovensko glasbeno sceno, študirati glasbeno pedagogiko, dokončati prvi samostojni glasbeni projekt ter še vedno nastopati na dobrodelnih koncertih za bolne otroke.

Če želite izvedeti še kaj več o njem, mu lahko pišete: FAN CLUB Marijan Novina, p. p. 147, 8000 Novo mesto.

Darja Švajger

ni več samska. Pravzaprav je v zakonski stan želela odkorakati že prej, pa jo je presenetila zmaga na letošnji EMI. Zato je vse priprave morala prestaviti na poletje. Na poročni dan je deževalo kot iz škafo, kar po nekaterih rekih pomeni, da bo Darja srečna. Vse, kar sedaj potrebuje, je le še kakšen mali kričač, ki ga bo s svojim petjem lahko zazibala v sen.

Premalo:

Bralci Péna se predstavljajo

Ernest Škerlak
iz Lucove na
Goričkem

pet kilogramov in pet centimetrov

Sodelavec Pena me je nagovarjal, da bi se na kratko prestavil v časopisu. Mar utegne koga zanimati tudi življenje malega človeka?

Rodil sem se 22. aprila 1936. leta v Lucovi pri Gornjih Petrovcih. Oče Rudolf in mati Vilma sta bila po poklicu *šnajdra*. Oče je šival predvsem moška, mati pa seveda ženska oblačila. V tistih časih ni bilo tako kot zdaj, ko greš v trgovino in si kupiš obleko, pač pa je bilo treba h krojaču. Starša pa nista imela ravno veliko krojaškega dela, zato sta hodila tudi na sezonska dela v Baranjo na Hrvaško: oče je bil *paler* (delovodja), mati pa je tam kuhala. Življenje sta dala meni in sestri Rožiki, ki se je poročila v Puconce.

Rad se spomnim svojih otroških let. Naša hiša je v bližini Krke, v kateri smo se otroci zelo radi kopali. Ko je bilo vode malo, smo potok zajezili in se potem namakali v bolj globoki vodi pred jezom. Tudi ribe smo lovili. Spominjam se tudi, da smo imeli na domačiji - konja.

Prva tri osnovnošolska leta pa sem preživel (deloma tudi sestra) pri babici Vilmi Breskoč na Hodošu. Mama Vilma, po narodnosti Madžarka, je

želela, da bi se kar najbolje naučil njenega (maternega) jezika, kar mi je tudi uspelo, saj obvladam madžarščino, ki mi seveda v teh obmejnih krajih pogosto pride prav. Preostale razrede osnovne šole pa sem obiskoval v Gornjih Petrovcih. Ves čas sem bil odličen in najbrž so me zato izvolili za predsednika pionirskega odreda. Zelo me je mikalo, da bi se dalje izobraževal, a starši niso imeli denarja, štipendij pa v tistem času še ni bilo. Ostal sem doma in pomagal na kmetiji. Da bi zaslužil kak dinar, sem se naučil plesti košare. Pozneje sem naučil pletenja ducat učencev OŠ Petrovci.

Že v višjih razredih osnovne šole sem se naučil igranja na madžarske citre in potem so me vabili, da sem igral, ko so kje lupili bučno seme ali so česali perje. V Murski Soboti pa sem obiskoval nižjo glasbeno šolo in se naučil predvsem igranja na harmoniko. Najprej sem imel preprosto, pozneje pa sem si kupil 96-basno klavirsko harmoniko. Denar zanjo sem zbral z nabiranjem in prodajo borovih storžev. Igral sem na manjših prireditvah. Sčasoma sem preselil na bobne. Prvi je bil starinski, čez čas pa sem kupil v Izoli niz šestih džez bobnov in ljudje so kar zijali, saj časa takega na našem območju ni imel še nihče. Oblikovali smo petčlanski ansambel Colorados, ki je deloval 15 let. Nastopali smo po gasilskih veselicah in drugih javnih prireditvah ter seveda na gostijah.

Vprašali ste, kako je bilo z mojo vojaščino? Ni mi bilo treba k vojakom, kajti pet kilogramov sem bil prelahak (moral bi tehtati najmanj 50), prav tako sem bil pet centimetrov premalo visok (moral bi meriti vsaj 155 centimetrov). Nič ne žalujem. Poročil pa sem se, četudi nisem bil vojak. Z Irmo iz sosednjih Andrejec sva se poročila 1964. leta. Imava dva otroke: 34-letnega Ernija in 29-letno Šariko. Oba sta doma. Šarika je poročena z Borisom in imata dve hčerki,

od katerih je ena stara le nekaj mesecev. Pred kratkim, ko smo jo dali krstiti, sva z ženo praznovala 35-letnico poroke in na slavlju je bilo okrog sto ljudi. Lepo smo se imeli. Bil pa je to tudi čas, ko sem se spomnil, kako sva z ženo ves ta čas garala. Kamen za temelje hiše sva kopala v Krki. Veliko sva tudi sama zidala in tako naprej. Že 20 let imamo piščančjo farno, na kateri redimo v eni izmeni 4.500 piščancev. Nekaj malega se ukvarjamo tudi z vrtarstvom. V hlevih imamo deset glav goveje živine in deset svinj. Pozimi pa se ukvarjam s preparatorstvom permatih živali. Sodeloval sem z ornitološkim društvom: doma sem zbiral podatke o vrstah ptic, obročkal sem štoklje itd., potem pa so me povabili v Ljubljano na neke vrste tečaj za gačenje oz. preparatorstvo.

Zanima vas tudi moja snemalna kariera? Dobro! Nekoč, ko smo imeli v Lucovi borovo gostovanje, sem bil fotograf - šema. Pozneje sem si kupil boks kamero na plošče 9 krat 12 centimetrov, potem fotografski aparat za film 6 krat 9 centimetrov. Filme, seveda črno-bele, sem razvijal doma in tudi slike sem delal doma. Pri učenju mi je pomagal Feri Hochsteter iz Murske Sobotice. Sedaj imam yasico in minolta, zelo rad pa bi imel profesionalni aparat Nikon 90. Podobno je tudi s filmsko kamero. Najprej sem imel preprosto kamero za osemmilimetrovski film in seveda projektor. Snemal sem pogrebe, gostije in gasilske prireditve in potem to prikazoval na domovih ali v dvorani gasilskih društev. Pred dobrimi 15 leti sem kupil videokamero. Brž se je razvedelo po Goričkem in še pogosteje so me vabili snemat. Prednost videa pred filmskim zapisom je velika: posnetek takoj vidiš in predvaja si ga lahko vsakdo, ki ima player ali videorekorder. Ta tehnika je zdelo že skoraj pri vsaki hiši. Pred kratkim sem kupil boljšo kamero in napravo za montiranje filma, tako da zdaj naredim kakovostnejši izdelek. Še kaj? Morda še to: tu in tam pošljem kakšno fotografijo in krajše besedilo v Vestnik. Objavljene prispevke imam izrezane in pritrjene na lesonitno ploščo. Zelo sem vesel, ko mi kaj objavijo. Nisem pa pričakoval, da bo kdaj o meni tako dolg članek, kot je ta, ki sva ga skupaj *sklanjala* jaz in

ŠTEFAN L. SOBOČAN

Z Irmo iz Andrejec sva se poročila pred 35 leti, zato smo letos malo praznovali.

Videokamera je moja spremljevalka skoraj vsak konec tedna.

Rad sem v veseli družbi, kjer, kot vidite, pijače ne manjka.

Tu pa sva z ženo z najino starejšo vnukinjo, ko je praznovala peti rojstnodan.

18-letna Marina Huber iz Gornjih Slaveč

Čeprav je končala srednjo gostinsko šolo v Radencih in je natakara, je Marina mnogo bolj znana kot mlada, talentirana pevka. V svoji »malhi«
že ima samostojno kaseto z lastnimi pesmicami in najverjetneje ne bo ostalo samo pri tej eni. To poletje ji ni dolgčas, saj so se nastopi na prireditvah kar vrstili. Marina upa, da bosta tako uspešni tudi jesenska in zimska sezona. Li-pen

pen elopa